

Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020

Gemeente Ridderkerk

15 oktober 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Participatie	4
1.4 Leeswijzer	5
2. Kaders	6
2.1 Structuurvisie Ridderkerk	6
2.2 Coalitieakkoord en collegeprogramma	6
2.3 Opheffing stadsregio Rotterdam	6
2.4 Conclusie	7
3. Thema's Milieu en Duurzaamheid	8
3.1 Rollen	8
3.2 Bodem	8
3.2.1 Situatieschets	8
3.2.2 Wet- en regelgeving	10
3.2.3 Wat doet de gemeente	11
3.3 Lucht	12
3.3.1 Situatieschets	12
3.3.2 Wet- en regelgeving	14
3.3.3 Wat doet de gemeente	15
3.4 Geluid	16
3.4.1 Situatieschets	16
3.4.2 Wet- en regelgeving	16
3.4.3 Wat doet de gemeente	17
3.5 Externe veiligheid	18
3.5.1 Situatieschets	18
3.5.2 Wet- en regelgeving	19
3.5.3 Wat doet de gemeente	19
3.6 Duurzaamheid	20
3.6.1 Situatieschets	20
3.6.2 Wet- en regelgeving	20
3.6.3 Wat doet de gemeente	21
3.6.4 Kanttekeningen	24
3.7 Natuur- en Milieu Educatie	26
3.7.1 Situatieschets	26
3.7.2 Wet- en regelgeving	26
3.7.3 Wat doet de gemeente	27
4. DCMR	29
4.1 Programma's Werkplan DCMR	29
5. Financiële onderbouwing	30
6. Monitoring & Evaluatie	31

<i>6.1 Monitoring Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020</i>	31
<i>6.2 Evaluatie Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020</i>	32
Bijlage I: Evaluatie Milieuprogramma 2011-2014	34
Bijlage II: Participatie Milieu- & Duurzaamheidsprogramma	37
Bijlage III: Doelenboom	40

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In Ridderkerk ervaren we de lasten van de ons omringende grootschalige infrastructuur: geluidshinder, luchtvervuiling en ruimtelijke versnippering van cultuurhistorische landschappen. Sommige lasten kunnen we als gemeente zelf oplossen. Denk hierbij aan lokale bodemverontreinigingen die gesaneerd kunnen worden of het stimuleren van duurzame energievoorzieningen om een bijdrage te leveren aan de reductie van CO₂. Om andere lasten op te lossen hebben we partners nodig zoals Rijkswaterstaat of het waterschap, het beleidsplatform Natuur, Milieu & Duurzaamheid, de werkgroep Lucht en Geluid van Ridderkerk West, inwoners van onze gemeente en het lokale bedrijfsleven.

Het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020 gaat verder waar het Milieuprogramma 2011-2014 is gebleven. De rode draad 'Doe zelf wat je kunt maar uiteindelijk sta je samen sterker' wordt ook in dit programma vastgehouden en verder uitgewerkt.

Dit programma sluit aan bij de Structuurvisie. In de laatste jaren is een aantal aspecten wél veranderd. Samen met de Structuurvisie vormen deze aspecten de kaders voor dit nieuwe programma:

- Het Coalitieakkoord 2014-2018 'Veranderen in kracht' en de vertaling van de doelstellingen in het Collegeprogramma 2014-2018 leggen andere accenten op het te voeren milieubeleid.
- Duurzaamheid is zowel bestuurlijk als maatschappelijk een steeds belangrijker thema geworden. Hiervoor is het Programma Duurzaamheid 2015-2018 opgesteld. De doelstellingen uit dit programma worden in dit programma geïntegreerd.
- De uitkomsten van de evaluatie van het Milieuprogramma 2011-2014.
- De rijksoverheid werkt aan de Omgevingswet. De verwachting is dat deze in 2018 in werking treedt. Waar mogelijk wordt hier bij het formuleren van de doelstellingen al rekening mee gehouden.
- De stadsregio Rotterdam is opgeheven per 1 juli 2015. De taken op het gebied van milieu en duurzaamheid behoren niet tot één van de pijlers van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en zijn daardoor zogenaamde weestaken.

1.2 Doelstelling

Met de genoemde partners gaan we de gemeentegrensoverschrijdende problemen als luchtkwaliteit of klimaatverandering aanpakken. Door een lokale aanpak (doen wat je kan) en een regionale aanpak (samen sta je sterker) bereiken we een duurzaam en milieubewust Ridderkerk.

'Doe zelf wat je kunt maar uiteindelijk sta je samen sterker' is dan ook de rode draad door dit nieuwe Milieu- & Duurzaamheidsprogramma. Het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma wordt opgesteld om bestaand beleid te bundelen tot een overzichtelijk document. Daarnaast geeft het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma ook de kaders voor het nieuw te vormen beleid: de ambities van de gemeente Ridderkerk. De hoofddoelstelling van dit programma is, gezien het bovenstaande, de volgende:

'Met een proactieve houding naar een duurzame leefomgeving'.

In de voorgaande programmaperiode (Milieuprogramma 2011-2014) is hier al stevig op ingezet en is door de samenwerking met anderen meer bereikt. Van de 43 geformuleerde doelstellingen in het Milieuprogramma 2011-2014 zijn er 38 in uitvoering genomen of uitgevoerd. De overige 5 zijn om verschillende redenen nog niet uitgevoerd of nog niet afgerond en worden in het huidige programma meegenomen. (Voor de samenvatting van de eindevaluatie van het Milieuprogramma 2011-2014, zie bijlage I).

1.3 Participatie

Voor de totstandkoming van dit Milieu- & Duurzaamheidsprogramma is overleg gevoerd met het beleidsplatform Natuur, Milieu & Duurzaamheid. Dit platform bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende belangenorganisaties zoals de Stichting NME Ridderkerk, de Natuurvereniging IJsselmonde, de Fietzersbond maar ook Woonvisie en enkele zeer betrokken burgers. Door deze ruime afvaardiging kunnen we spreken van een breed samengesteld platform met aandacht voor allerlei milieuaspecten. Het beleidsplatform is een formele adviescommissie, die het college gevraagd en ongevraagd adviseert over nieuw en bestaand milieubeleid, maar ook over actuele ontwikkelingen.

Leden van het beleidsplatform hebben samen met de beleidsambtenaren van gedachten gewisseld over wat nu de belangrijkste doelstellingen worden in dit nieuwe Milieu- & Duurzaamheidsprogramma. In bijlage II is het verslag en de oogst opgenomen van dit participatietraject. Tevens zijn enkele voorstellen uit dit overleg opgenomen bij de concrete acties (hoofdstuk 3).

1.4 Leeswijzer

Om bovenstaande allemaal op een juiste manier te duiden hanteren wij de volgende indeling. In hoofdstuk 2 geven we de kaders aan die bepalend zijn voor de invullingen van het Milieu & Duurzaamheidsprogramma. In hoofdstuk 3 komen alle milieuthema's aan bod. We werken ze nader uit aan de hand van de hoofddoelstelling van dit Milieu- & Duurzaamheidsprogramma. Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de activiteiten die de DCMR voor de gemeente uitvoert. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de financiële onderbouwing van het milieu- en duurzaamheidsbeleid. We sluiten af met hoofdstuk 6: het evalueren en monitoren van de doelen uit dit Milieu- & Duurzaamheidsprogramma.

2. Kaders

In dit hoofdstuk worden kort de kaders toegelicht die van invloed zijn geweest op dit Milieuprogramma. Vooral het nieuwe collegeprogramma, met een stevige inzet op Duurzaamheid, is daarbij belangrijk.

2.1 Structuurvisie Ridderkerk

In de Structuurvisie Ridderkerk zijn 8 uitdagingen opgenomen waar Ridderkerk de komende jaren voor staat. Een duurzaam Ridderkerk wordt gezien als een belangrijke overkoepelende ambitie. Duurzaamheid is een integraal thema dat betrekking heeft op ruimtelijke, sociale en economische aspecten (people, planet & prosperity). De gemeente Ridderkerk moet in de eerste plaats haar eigen verantwoordelijkheid nemen (doen wat je kunt). Daarnaast moet zij andere, bovenlokale, problemen sterker gaan agenderen en daar een duidelijke stelling over innemen. Tot slot, zo stelt de structuurvisie, kan de gemeente regionaal gaan samenwerken.

In 2015 is het college gestart met een herziening van de Structuurvisie. Dit gebeurt in de geest van de nieuwe Omgevingswet. De herziening van de Structuurvisie kan dan resulteren in een nieuwe zogenaamde Omgevingsvisie. Voor een goede implementatie van het milieubeleid in de Omgevingsvisie is het zaak om, waar mogelijk, aan te sluiten bij deze wet.

OMGEVINGSWET

De Omgevingswet vervangt tientallen wetten en honderden ministeriële regelingen en AMvB's over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water, die relevant zijn voor de leefomgeving. Op 1 juli 2015 heeft een ruime meerderheid in de Tweede Kamer ingestemd met de nieuwe wet. Er wordt nog gewerkt aan de Algemene Maatregelen van Bestuur. Volgens planning is in 2018 de huidige wet- en regelgeving volledig vervangen door de Omgevingswet.

Onder invloed van de Omgevingswet zal het beleid in de toekomst niet meer sectoraal worden vastgelegd in onder meer milieubeleidsplannen, structuurvisies en verkeer en vervoerplannen, maar in een omgevingsvisie waarin al deze aspecten integraal worden beschouwd en afgewogen. Ridderkerk beoogt met het opstellen van dit Milieu- & Duurzaamheidsprogramma bouwstenen aan te dragen om uiteindelijk tot een integraal beleid te komen. Dit Milieu- & Duurzaamheidsprogramma is hoogst waarschijnlijk het laatste van de gemeente Ridderkerk.

2.2 Coalitieakkoord en collegeprogramma

In het coalitieakkoord 'Veranderen in kracht' zijn de volgende aandachtspunten voor milieu en duurzaamheid opgenomen:

'Steeds meer burgers zijn zelf actief bezig met het werken aan een beter milieu. Mensen wekken duurzame energie op en scheiden hun afval. In Ridderkerk zijn al vele jaren het platform Milieu en Duurzaamheid en de Natuurvereniging IJsselmonde actief. De gemeente ondersteunt en stimuleert initiatieven en geeft zelf het goede voorbeeld. Duurzaamheid is voor ons een manier van denken en leven. Wij gaan uit van hergebruik van goederen en geven daarom ruim baan aan kringloopinitiatieven. Duurzaamheid is voor deze coalitie een vast onderwerp bij de besluitvorming, dat we praktisch invullen'. Het collegeprogramma is hier een uitwerking van. Vooral de volgende onderwerpen worden benoemd:

- Verbetering van de luchtkwaliteit in Ridderkerk.
- Bij herstructurering en nieuwbouwprojecten wordt de mogelijkheid onderzocht om tegelijkertijd een glasvezelnetwerk aan te leggen.
- In overleg met de woningbezitters wordt gezocht naar mogelijkheden om meer bestaande woningen energieneutraal te maken.
- Duurzaamheid moet vooral praktisch ingestoken worden. Dat betekent niet alleen onderzoeken, maar vooral aan de slag met praktisch goed uitvoerbare projecten die bijdragen aan een verbetering van de leefomgeving en een reductie van de CO₂-uitstoot. Het programma Duurzaamheid (zie paragraaf 3.6) is hier een uitwerking van.

2.3 Opheffing stadsregio Rotterdam

De stadsregio Rotterdam is opgeheven per 1 juli 2015. Daarmee komen de wettelijke taken van de stadsregio Rotterdam te vervallen. De budgetten voor verkeer en vervoer gaan over naar de Vervoerautoriteit van de metropoolregio MRDH. De metropoolregio is per 1 januari 2015 gestart. De taken op het gebied van milieu en duurzaamheid behoren niet tot één van de pijlers van de MRDH en zijn daardoor zogenaamde weestaken. Het gaat om:

- de regionale Duurzaamheidsagenda;
- de regionale Verkeersmilieukaart (RVMK);
- de Milieumonitor Stadsregio Rotterdam (MSR);
- taken in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

2.4 Conclusie

Zowel de structuurvisie, het collegeprogramma en de opheffing van de stadsregio hebben effect gehad op de totstandkoming van dit milieuprogramma. Het collegeprogramma is vooral per thema uitgewerkt in het volgende hoofdstuk. De opheffing van de stadsregio heeft geresulteerd in de vorming van een duurzame alliantie Rijnmond. Deze alliantie helpt ons bepaalde duurzaamheidsdoelen te bereiken die we als gemeente zelf niet zouden kunnen uitvoeren. Mooi voorbeeld van hoe je als gemeenten samen sterker staat.

3. Thema's Milieu en Duurzaamheid

In dit hoofdstuk komen de volgende milieuthema's aan bod: Bodem, Lucht, Geluid, Externe Veiligheid, Duurzaamheid en Natuur- en Milieu Educatie. Per thema wordt beschreven wat de huidige stand van zaken is (situatieschets), welke wet- en regelgeving van toepassing is, wat de gemeente Ridderkerk doet op dit thema en welke deeldoelstellingen en producten dit ons oplevert. In hoofdstuk 6 (Financiële onderbouwing) wordt per thema weergegeven wat hiervan de financiële consequenties zijn.

3.1 Rollen

Een belangrijk aandachtspunt bij het bepalen van een plan om de doelstellingen te bereiken is dat de rol van de gemeente verandert en meervoudig is. We schrijven niet voor, maar schakelen, stimuleren, agenderen en verbinden. Lokaal, maar ook regionaal. Er bestaat niet één aanpak of een beste rol. Per project wordt bepaald welke rol voor de overheid is weggelegd. Hierbij wordt de ladder van overheidsparticipatie gebruikt, aflopend in mate van participatie.

<i>Reguleren:</i>	kaders en eisen stellen (beleid vaststellen, regelgeving, contractvorming)
<i>Regisseren:</i>	actief aan de knoppen draaien, ontwikkelingen sturen (initiëren, realiseren, eisen stellen, inkoopbeleid)
<i>Stimuleren:</i>	ontwikkelingen een duwtje in de rug geven (subsiëren, experimenteren, lobbyen, goede voorbeelden uitdragen, convenanten)
<i>Faciliteren:</i>	ontwikkelingen mogelijk maken, kennis delen (communiceren, organiseren)
<i>Loslaten:</i>	een onderwerp overlaten aan de markt en/of samenleving

In onderstaande paragrafen is per doelstelling en product aangegeven welke rol(len) we als gemeente vervullen om de doelstelling te halen of het product te realiseren.

3.2 Bodem

3.2.1 Situatieschets

Bodemkwaliteitskaart en Nota Bodembeheer

Ridderkerk beschikt momenteel over een actuele Bodemkwaliteitskaart en Nota Bodembeheer. De bodemkwaliteitskaart geeft een goed beeld van de algemene bodemkwaliteit van verschillende deelgebieden in de gemeente. De bodemkwaliteitskaarten worden vooral gebruikt om verplaatsing van verontreiniging bij grondverzet te voorkomen. Grondverzet vindt plaats als bij werkzaamheden een partij grond vrijkomt die ergens anders in de gemeente weer wordt hergebruikt. De nota beschrijft met name hoe we omgaan met grondverzet in de gemeenten. Het opnieuw vaststellen is een vijfjaarlijkse verplichting. In 2019 worden de kaart en de nota herzien. De stukken zijn opgesteld samen met gemeente Barendrecht, waardoor de mogelijkheden voor grondverzet zijn vergroot.

Spoedlocaties

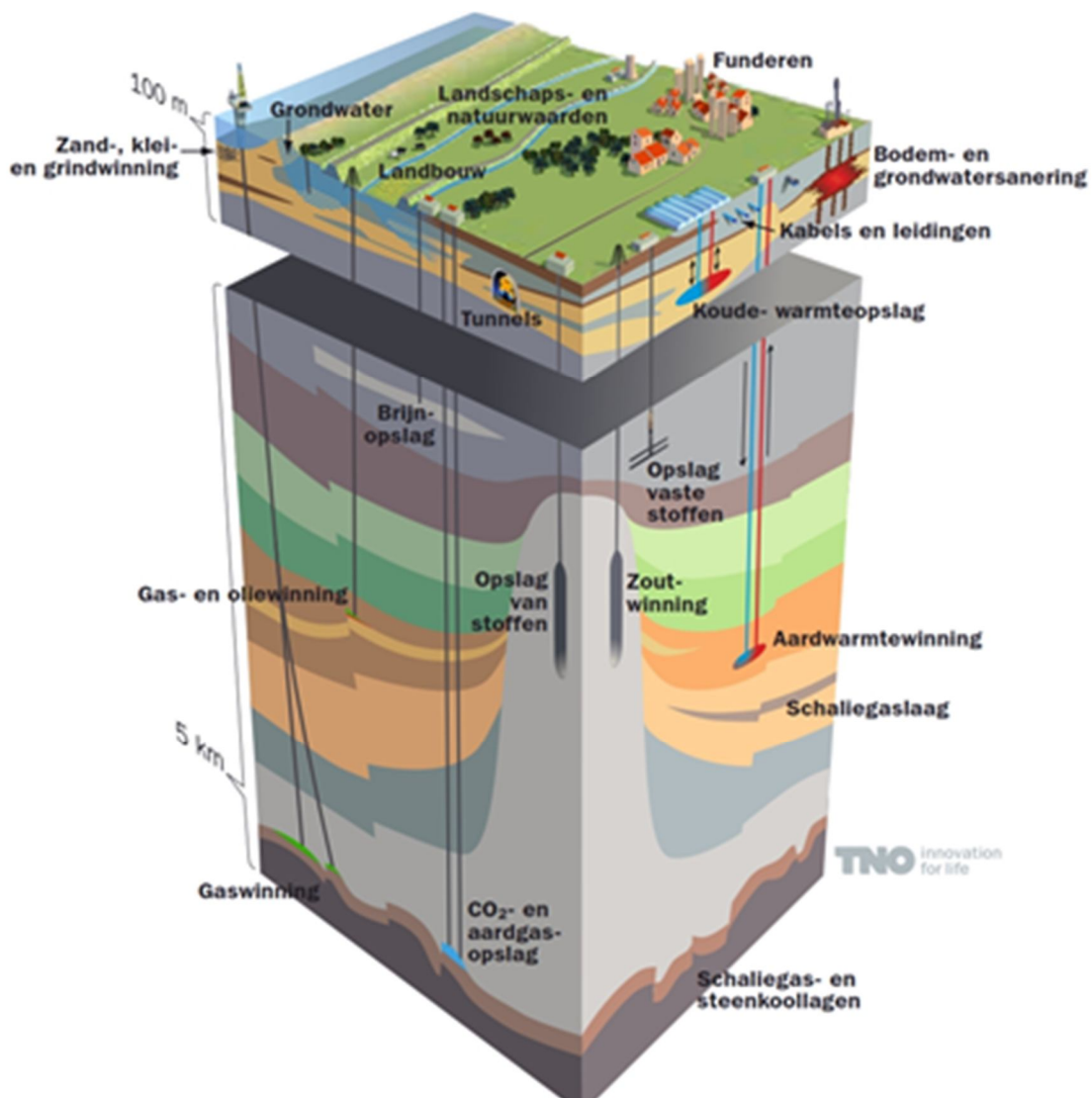
Naast een algemene bodemkwaliteit per zone bestaat nog een aantal locaties met puntbronverontreinigingen. Deze verontreinigingen zijn o.a. ontstaan door voormalige bedrijfsactiviteiten en concentreren zich over het algemeen op één plek. Vaak is alleen de bedrijfslocatie zelf verontreinigd. Deze verontreinigingen worden ingedeeld in verschillende categorieën. Het zwaartepunt voor de aanpak van deze verontreinigingen ligt de komende jaren bij de spoedeisende gevallen. De spoedeisendheid wordt gebaseerd op risico's voor de mens, voor ecologie of voor verspreiding. De locaties met risico's voor de mens zijn in 2015 gesaneerd dan wel beheerst (Amaliastraat). Voor de overige locaties (locaties met risico's op verspreiding of risico's voor de ecologie) is dit uiterlijk 2030. Om alle gevallen van bodemverontreiniging in beeld te brengen gebruikt de gemeente Ridderkerk een bodeminformatiesysteem. Dit is een database waarin alle oude bodemonderzoeken zijn opgenomen. De informatie wordt ontsloten via de website van de DCMR Milieudienst Rijnmond (<http://dcmr.gisinternet.nl/>).

Bouwen en Ruimtelijke Ordening

Alle bouwactiviteiten in de gemeente worden getoetst op bodemaspecten om te voorkomen dat gebouwd wordt op verontreinigde grond. Daarnaast staat bodemkwaliteit in toenemende mate op de agenda bij ruimtelijke ontwikkelingsprocessen. Het gaat dan in de eerste plaats om de milieukundige bodemkwaliteit, dus de aanwezigheid van verontreinigingen zoals zware metalen (bijvoorbeeld zink, koper, lood), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), minerale olie of andere organische stoffen, zoals bestrijdingsmiddelen. De aanwezigheid van bodemverontreiniging kan ertoe leiden dat bestemmingen pas kunnen worden gerealiseerd na het treffen van (sanerings)maatregelen.

Ondergrond

Het werkveld Bodem is de laatste jaren verbreed. Waar vroeger met name naar verontreinigingen werd gekeken, wordt de ondergrond nu integraal benaderd. Omdat er steeds meer ruimteclaims liggen op de ondergrond is er meer aandacht voor een betere benutting. Hiertoe worden steeds vaker 3D bestemmingsplannen of ondergrondsvizies opgesteld. Hiermee wordt een duidelijke afweging gemaakt over toepassingen als bijvoorbeeld kabels- en leidingen, drinkwaterwinning, bodemenergie, geothermie, gaswinning of -opslag of andere doeleinden (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1: Activiteiten in de ondergrond (bron: Structuurvisie Ondergrond - Ministerie van Infrastructuur en Milieu)

Zo hebben we ons in 2013 uitgesproken tegen de winning van schaliegas en in 2015 tegen de winning van aardgas door de NAM. Voornaamste reden hiervoor is dat de transitie naar een duurzame energievoorziening vertraagd, maar ook omdat er mogelijke risico's zijn voor het milieu, omwonenden en de kwaliteit van het drinkwater. Daarnaast is Ridderkerk al meer dan gemiddeld belast vanwege de doorsnijding door de A15 en A16.

Onderdeel van de meer proactieve benadering van ruimtelijke vragen betekent ook dat we anders zijn omgegaan met het beschermen van het drinkwaterwingebied, gesitueerd onder een groot deel van de gemeente. De provincie Zuid-Holland heeft bodembeschermingsgebieden aangewezen rond de drinkwaterwingebieden, gericht op de bescherming van de kwaliteit van het grondwater. In opdracht van de provincie is tevens een gebiedsdossier en een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de winning. Het gebiedsdossier is een feitendocument, in het uitvoeringsprogramma worden maatregelen beschreven en toegewezen aan de verantwoordelijke overheid (Rijk, Rijkswaterstaat, provincie, gemeenten, waterschappen) op basis van gesignaleerde knelpunten uit het feitendocument. Ook Ridderkerk is verantwoordelijk voor een aantal maatregelen.

3.2.2 Wet- en regelgeving

Het wettelijk kader voor bodembescherming ligt in Nederland vast in de Wet Bodembescherming. Ook de Wet Milieubeheer draagt bij aan de bescherming van de bodem, met name binnen inrichtingen. Vroeger werd alles gesaneerd tot de locatie volledig schoon was. Bij voortzetting van dat 'oude' beleid zou het nog zeker honderd jaar duren voordat de Nederlandse bodem 'schoon' zou zijn. Nieuwe regels moeten er voor zorgen dat de bodemverontreinigingsproblematiek in circa vijftientig jaar wordt beheerst. Ook is het nu mogelijk om eenvoudige, gelijksoortige saneringen onder het Besluit Uniforme Saneringen in een kortere tijd af te ronden. Het Besluit Bodemkwaliteit bevat de regels voor kwaliteitsborging van de bodemwerkzaamheden (Kwalibo), en voor de omgang met bouwstoffen, grond en baggerspecie.

Bodem en Omgevingswet

De Wet bodembescherming wordt voornamelijk niet geïntegreerd in de Omgevingswet, omdat deze wet eerst nog wat modernisering behoeft: in de Wet bodembescherming moet ook de omslag worden gemaakt naar een gebiedsgericht bodemontwikkelingsbeleid, waarbij de nadruk zal verschuiven van sanering en beheersing van spoedlocaties naar het behoud van een schone bodem en de duurzame ontwikkeling van de boven- en ondergrond.

Ondanks dat de Wet bodembescherming nog niet direct wordt geïntegreerd in de Omgevingswet, zijn in het wetsvoorstel voor de Omgevingswet wel al relaties gelegd met het bodembeschermingsrecht. De herziening van de Wet bodembescherming zal echter moeten uitwijzen hoe de precieze relatie tot de Omgevingswet zal worden vormgegeven. Uit het wetsvoorstel kan in ieder geval wel worden opgemaakt dat men gedwongen zal worden om het bodembeleid integraal, vanuit de fysieke leefomgeving, te bezien. Daarmee kan de Omgevingswet voor het bodembeleid kansen bieden om de boven- en ondergrond in de toekomst duurzaam te ontwikkelen.

3.2.3 Wat doet de gemeente

Hoofddoelstelling Programma	<i>'Met een proactieve houding naar een duurzame leefomgeving'.</i>	
BODEM		Rollen
Hoofddoelstelling	Het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek (uiterlijk in 2030).	
Deeldoelstellingen	Het verkrijgen van een volledig inzicht in de totale bodemproblematiek en saneringsopgave van de gemeente	Reguleren en Regisseren
	Het actualiseren van de bestaande bodemkwaliteitskaart en de Nota Bodembeheer in 2019	Reguleren
	Handhaving van het Besluit Bodemkwaliteit in samenwerking met de DCMR	Reguleren
	Streven naar maximaal hergebruik van vrijkomende grond in samenwerking met in eerste instantie de BAR-gemeente, maar ook met de andere omliggende gemeenten	Stimuleren en Faciliteren
	De vervuiler betaalt indien mogelijk: kosten bodemsanering verhalen op veroorzaker	Reguleren
	Maatregelen uitvoeren uit het Uitvoeringsprogramma Gebiedsdossier Drinkwaterwingebied Ridderkerk	Reguleren en Stimuleren
Producten	Bodemkwaliteitskaarten en Nota bodembeheer (2019)	

De hoofddoelstelling voor Bodem houdt in dat alle locaties met bodemverontreiniging tenminste zijn geregistreerd en dat de bodemkwaliteit in verhouding tot de functie van de locatie acceptabel is. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld de bodemkwaliteit van een woonwijk beter moet zijn dan de bodemkwaliteit van een industrieterrein.

De hoofd- en deeldoelstellingen en acties/producten van dit thema zijn overzichtelijk weergegeven in de Doelenboom (Bijlage III).

3.3 Lucht

3.3.1 Situatieschets

De luchtkwaliteit in de gemeente Ridderkerk verdient nog steeds de aandacht. Niet alleen wordt de gemeente Ridderkerk doorkruist door de rijkswegen A15 en A16. Ook de drukke Rotterdamse weg ligt midden in de gemeente. Evenals de binnenstedelijke wegen in de gemeente, zoals de Geerlaan en Rijnsingel. Dit zijn wegen waar veel verkeer overheen moet. Hoe meer verkeer, hoe slechter de luchtkwaliteit? Om dit in de gaten te houden meet en rekent de gemeente aan de luchtkwaliteit.

Metten

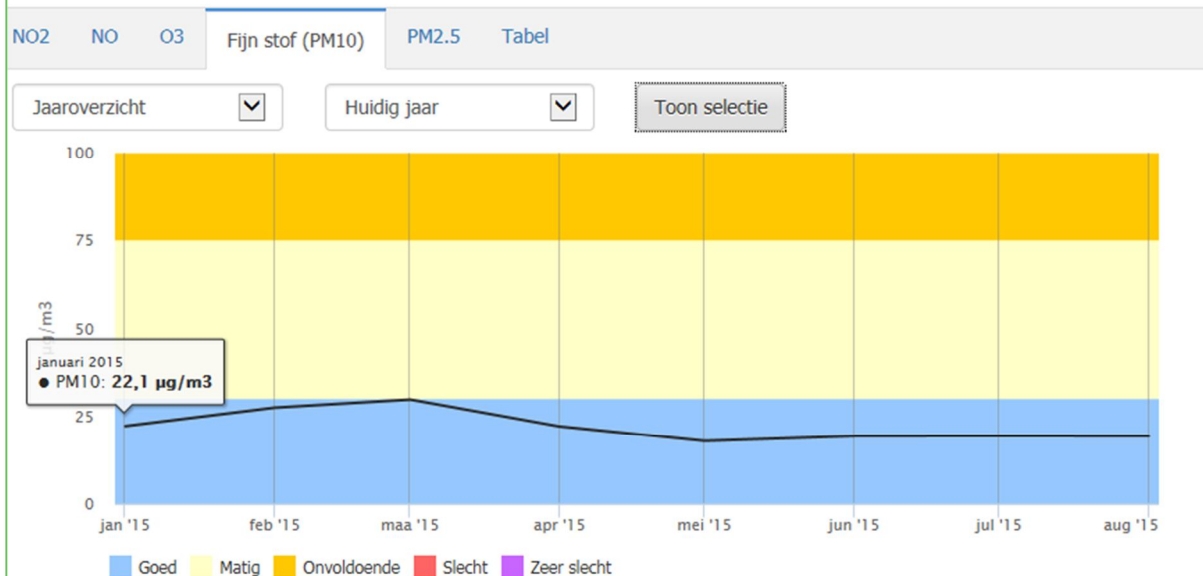
Het meetpunt langs de A16 (Hogeweg) meet sinds juli 2004 diverse componenten als benzeen, O₃ (ozon), NO₂ (stikstofdioxide) en PM₁₀ (fijn stof). Deze metingen laten zien dat de gemeente voldoet als het gaat om de normen voor fijn stof (PM₁₀). Nieuw is de norm voor ultrafijn stof (PM_{2,5}). Ook aan deze norm wordt voldaan in onze gemeente. Aan de norm voor stikstofdioxide wordt echter (nog) niet overal voldaan. Mede als gevolg van de overschrijdingen van deze norm (zie paragraaf 3.3.2) is in het voorjaar van 2014 een scherm geplaatst in de oksel van de Ridderster. Dit scherm is ruim 300 meter lang en 6 meter hoog (zie foto 3.1). Naast het scherm is Hedera geplant. Dit zorgt voor geluidsdemping en een esthetischer aanblik voor de bewoners van de flats. In figuren 3.2, 3.3 en 3.4 zijn de meetresultaten te zien voor PM₁₀, PM_{2,5} en NO₂ bij het meetpunt aan de Hogeweg¹. Dit zijn de resultaten over de eerste maanden van 2015.

Foto 3.1: Luchtscherm A16 Ridderkerk, gezien vanaf het Populierenviaduct

¹ <http://www.dcmr.nl/luchtkwaliteit/A16%20Ridderkerk.htm>

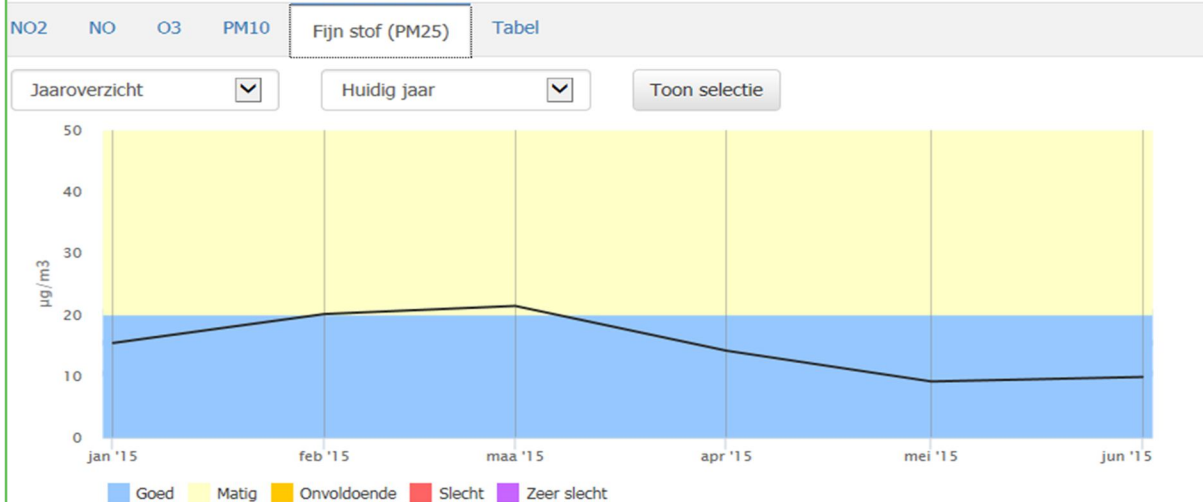
Meetstation Ridderkerk is een straatstation. Op deze locatie wordt de luchtkwaliteit voor een belangrijk deel bepaald door de uitstoot van het wegverkeer op de snelweg A15/A16. In opdracht van Provincie Zuid-Holland meet de DCMR hier de luchtkwaliteit.

De dagelijkse concentratie fijn stof (PM10) is afhankelijk van het weer. In de steden zijn de concentraties overdag gemiddeld iets hoger dan 's nachts, vooral door de verkeersbijdrage. PM10 is een verzamelnaam voor zwevende, inhaleerbare deeltjes met een maximale doorsnede van 0,01 millimeter. De wettelijke norm is een jaargemiddelde van 40 (µg/m3). Daarnaast mag het daggemiddelde jaarlijks maximaal 35 keer hoger zijn dan 50 (µg/m3).

Figuur 3.2: A16 Ridderkerk - concentraties PM₁₀

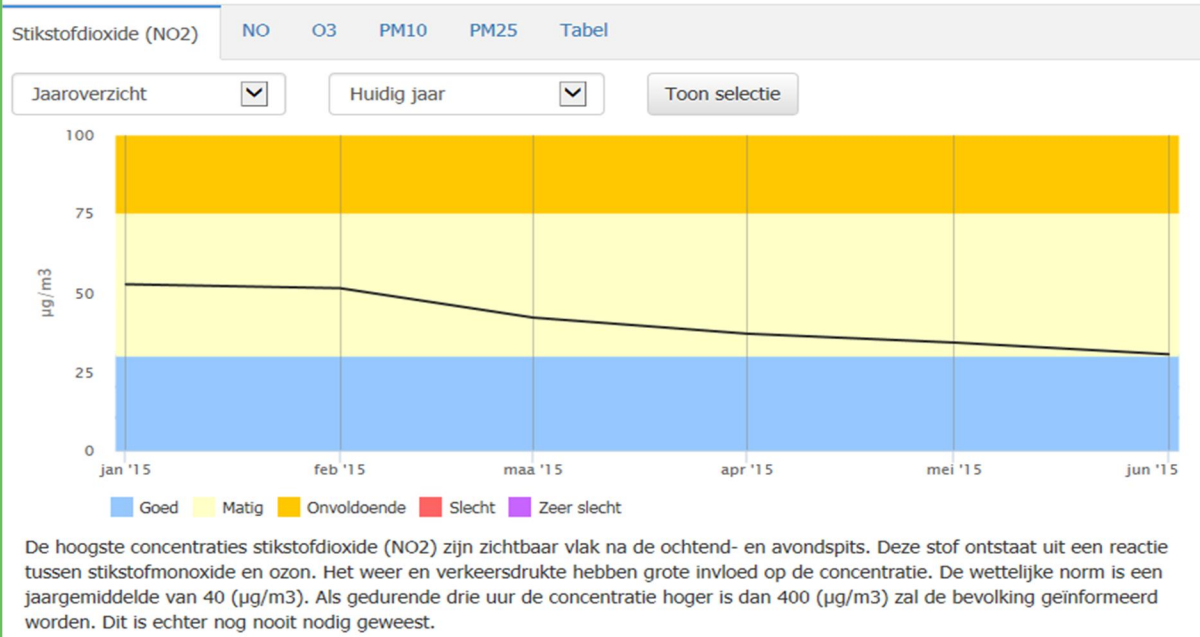
Meetstation Ridderkerk is een straatstation. Op deze locatie wordt de luchtkwaliteit voor een belangrijk deel bepaald door de uitstoot van het wegverkeer op de snelweg A15/A16. In opdracht van Provincie Zuid-Holland meet de DCMR hier de luchtkwaliteit.

De concentratie fijn stof (PM2.5) is rond de ochtend- en avondspits hoger. Het weer en verkeersdrukke hebben grote invloed op de concentratie. PM2.5 is een verzamelnaam voor zwevende, inhaleerbare deeltjes met een maximale doorsnede van 0,0025 millimeter. De wettelijke norm is een jaargemiddelde van 25 (µg/m3). Doordat PM2.5 nog kleiner is dan PM10 kunnen deze deeltjes nog dieper doordringen in de longen en zijn dan ook schadelijker voor de gezondheid.

Figuur 3.3: A16 Ridderkerk - concentraties PM_{2.5}

Meetstation Ridderkerk is een straatstation. Op deze locatie wordt de luchtkwaliteit voor een belangrijk deel bepaald door de uitstoot van het wegverkeer op de snelweg A15/A16. In opdracht van Provincie Zuid-Holland meet de DCMR hier de luchtkwaliteit.

Figuur 3.4: A16 Ridderkerk - concentraties NO₂

Onderstaande tabel (tabel 3.1) geeft aan dat voor alle componenten de concentraties in 2014 onder de norm lagen. De normoverschrijding van NO₂ wordt officieel pas gezien als overschrijding bij een waarde van 40,5 µg/m³.

Tabel 3.1 Kentallen meetstation Ridderkerk over 2014

Accreditatie	Component	Middelingstijd	Norm	Waarde in 2014
Q	Fijn stof (PM ₁₀)	Jaargemiddelde in µg/m ³	40	22,0
Q	Fijn stof (PM ₁₀)	Aantal dagen daggemiddelde hoger dan 50 µg/m ³	35	8
Q	Fijn stof (PM _{2,5})	Jaargemiddelde in µg/m ³	25	14,8
Q	Stikstofdioxide	Jaargemiddelde in µg/m ³	40	40,1
Q	Stikstofmonoxide	Jaargemiddelde in µg/m ³	-	26,0
Q	Ozon	Aantal dagen hoogste 8- uurgemiddelde > 120 µg/m ³	25	3

Rekenen

Naast de metingen door de DCMR stelt de gemeente ook jaarlijks de rapportage luchtkwaliteit op. In deze rapportage zijn de gegevens te lezen die voor onze gemeente berekend zijn (geen metingen) door middel van verkeersmodellen. Deze berekeningen worden onder andere gemaakt op basis van verkeersgegevens en technische gegevens (euronormen). De berekeningen laten eenzelfde beeld zien als de metingen aan de Hogeweg: aan de normen voor PM₁₀ wordt voldaan, de normen voor NO₂ worden bijna overal gehaald.

3.3.2 Wet- en regelgeving

De problematiek rond luchtkwaliteit in het stedelijke gebied heeft geleid tot Europese regelgeving op het gebied van luchtkwaliteit. Deze regelgeving is op nationaal niveau vertaald in de Wet luchtkwaliteit 2007 (Wet van 11 oktober 2007 tot wijziging van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) Staatsblad 2007, 414). Ook deze wet wordt opgenomen in de Omgevingswet die in 2018 van kracht moet zijn. De luchtkwaliteitsnormen zijn gebaseerd op adviezen van de Wereld Gezondheidsorganisatie (World Health Organization of WHO).

Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (hierna NSL) is een samenwerkingsprogramma van de rijksoverheid en decentrale overheden in gebieden waar de normen voor de luchtkwaliteit worden overschreden. Het NSL is opgesteld omdat Nederland destijds niet tijdig kon voldoen aan de vastgestelde normen voor fijn stof (2005) en stikstofdioxide (2010). In principe had het NSL een looptijd tot 2014 omdat dit het moment was dat Nederland aan de normen moest voldoen. Zoals gezegd liep het NSL tot eind 2014. Echter, de resultaten voor stikstofdioxide over 2015 worden pas medio 2016 verwacht. Het was in 2014 nog onduidelijk of de norm gehaald zou worden. Om deze redenen heeft de minister ervoor gekozen het NSL te verlengen tot 2017. Dat betekent dat de programmatoetsing van het NSL langer van toepassing is op de onderbouwing van projecten. Dit houdt in dat voor alle projecten in Nederland moet worden gekeken of ze significant bijdragen (meer dan 3%) aan een verslechtering van de luchtkwaliteit.

In Ridderkerk is in het kader van het NSL een overschrijding geconstateerd van stikstofdioxide. Vanwege deze overschrijding is in het voorjaar van 2014 een luchtscherm geplaatst nabij het Populierenviaduct. Het scherm maakt de lucht niet schoner maar zorgt ervoor dat de luchtvervuiling diffuser wordt. Met andere woorden: deeltjes worden hoger de lucht in geblazen waardoor er minder vervuiling is per kubieke meter.

3.3.3 Wat doet de gemeente

Hoofddoelstelling Programma	<i>'Met een proactieve houding naar een duurzame leefomgeving'.</i>	
LUCHT		Rollen
Hoofddoelstelling	Overall binnen de gemeente voldoen aan de grenswaarden voor NO ₂ .	
Deelstellingen	Uitvoeren acties actieplan Luchtkwaliteit Ridderkerk 2016-2020	Reguleren en stimuleren
	Het in kaart brengen van de uitstoot van roetdeeltjes en de gezondheidsrisico's	Reguleren
Producten	Actieplan Luchtkwaliteit Ridderkerk (2016-2020)	
	Rapportages Luchtkwaliteit (jaarlijks)	

De hoofddoelstelling voor Lucht houdt in dat de nu nog voorkomende normoverschrijdingen van NO₂ in de gemeente Ridderkerk tegen moeten worden gegaan. Tevens moet worden gekeken naar het aandeel van roet in de uitstoot. Roet lijkt namelijk een hoger gezondheidsrisico te hebben dan aanvankelijk werd gedacht. Het in kaart brengen van de uitstoot van roet is daarom ook een van de doelstellingen.

Actieplan Luchtkwaliteit

Om de luchtkwaliteit te verbeteren en om aan de normering te voldoen (én waar mogelijk de luchtkwaliteit verder te verbeteren) wordt eind 2015 een nieuw actieplan opgesteld. Hoewel de gemeente niet verplicht is om een actieplan lucht op te stellen is het wenselijk dit wel te doen. In het actieplan lucht 2016-2020 zal de hoofddoelstelling uit dit milieuprogramma worden overgenomen, namelijk te voldoen aan de grenswaarden voor NO₂ en daarnaast het in kaart brengen van de uitstoot van roetdeeltjes en de gezondheidsrisico's daarvan.

Samenwerking met andere actoren

Naast de uitvoering van het actieplan tot en met 2020, blijft de gemeente samenwerken met andere actoren die een bijdrage kunnen leveren aan een verbetering van de luchtkwaliteit, zoals Rijkswaterstaat en het waterschap. De gemeente moet in gesprek blijven met deze en andere partners (zoals het beleidsplatform N,M & D en de werkgroep Lucht en Geluid): alleen zo kan de luchtkwaliteit in onze gemeente (en de ons omringende gemeenten) verbeteren.

De hoofd- en de doelstellingen en acties/producten van dit thema zijn overzichtelijk weergegeven in de Doelenboom (Bijlage III).

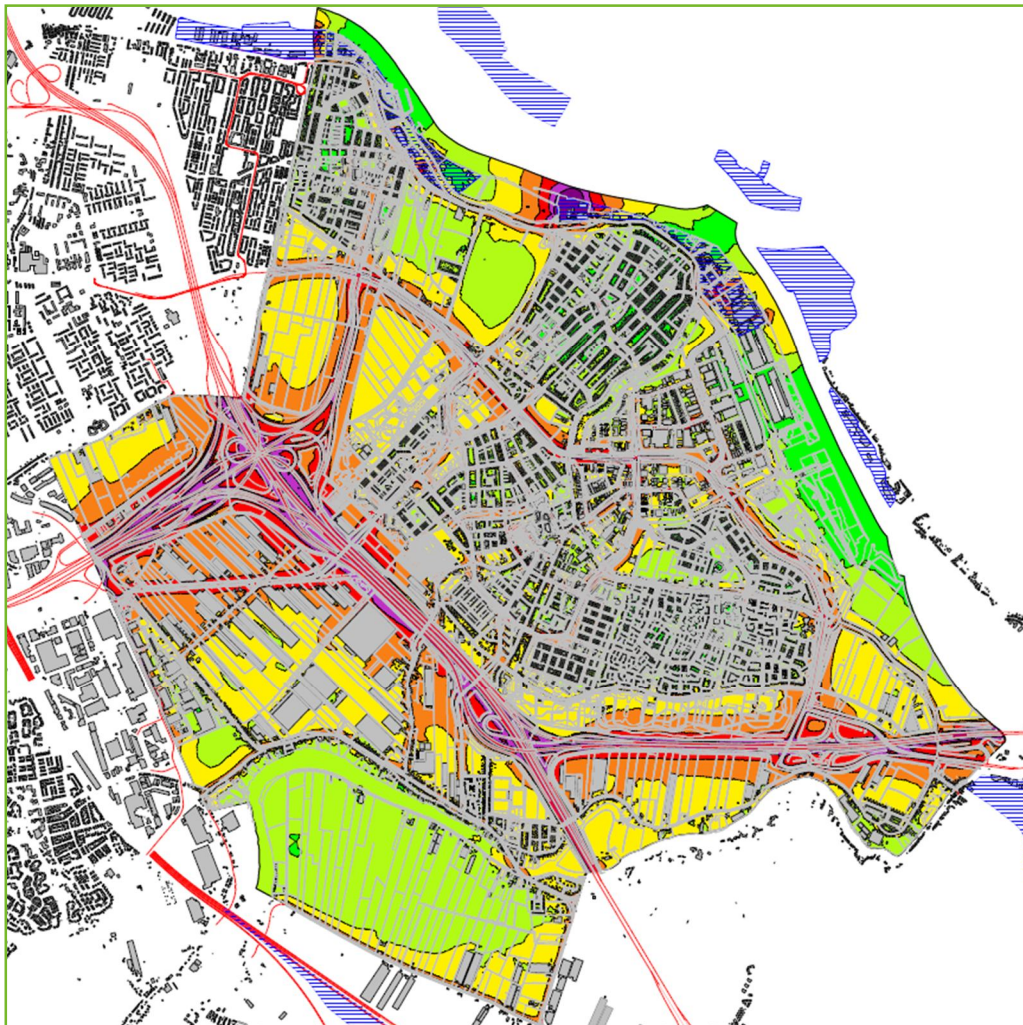
3.4 Geluid

3.4.1 Situatieschets

Geluidhinder door wegverkeer is nog steeds een van de belangrijkste bronnen van milieuhinder in de gemeente. De belangrijkste geluidbronnen zijn de rijkswegen A15 en A16. Ook de Rotterdamse weg, de Rijnsingel, Vlietlaan, Geerlaan en Burgmeester de Zeeuwstraat zijn drukke wegen waar veel verkeer rijdt. Veel verkeer betekent geluidhinder, maar hangt ook samen met de luchtkwaliteit in de gemeente. Daarom zijn deze twee milieuthema's vaak aan elkaar gekoppeld.

3.4.2 Wet- en regelgeving

De Gemeente Ridderkerk is verplicht elke 5 jaar geluidbelastingkaarten op te stellen. Dit is gebeurd in 2012. Deze verplichting vloeit voort uit Europese wetgeving. Deze wetgeving, de Europese richtlijn Omgevingslawaai (nr. 2002/49/EG) is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd in de wet Geluidshinder (Besluit & Regeling omgevingslawaai). De Wet Geluidshinder gaat op in de Omgevingswet, waarbij de Hogere Grenswaarden komen te vervallen. Ridderkerk is hierbij ingedeeld als onderdeel van de agglomeratie Rotterdam-Dordrecht. Op de geluidbelastingkaarten is de geluidbelasting in Ridderkerk te zien als gevolg van wegverkeer, maar ook als gevolg van bijvoorbeeld scheepvaart (zie figuur 3.5). De geluidbelastingkaarten dienen ervoor de geluidproblematiek inzichtelijk te maken voor de inwoners. In 2017 moeten deze kaarten opnieuw worden opgesteld.

Figuur 3.5: Geluidbelastingkaart Ridderkerk

Met deze kaarten hangt het actieplan geluid nauw samen. In 2015 is het nieuwe actieplan vastgesteld. De geluidbelastingkaarten geven aan hoeveel geluidsgehinderden er in Ridderkerk zijn. Met het actieplan geluid moet de gemeente aangeven hoe zij dit aantal gehinderden omlaag wil brengen. In het actieplan geluid heeft de gemeente voornamelijk gekozen om in te zetten op het aanbrengen van stiller asfalt.

3.4.3 Wat doet de gemeente

Hoofddoelstelling Programma	<i>'Met een proactieve houding naar een duurzame leefomgeving'.</i>	
GELUID		Rollen
Hoofddoelstelling	Verminderen aantal geluidsgehinderden door het terugdringen van geluidsoverlast veroorzaakt door wegverkeer en industrielawaai.	
Deeldoelstellingen	Uitvoeren acties Actieplan Geluid (2015, stil asfalt op eigen wegen)	Reguleren en stimuleren
	Afhandelen sanering A-lijst en B-lijst, terugbrengen aantal geluidsgehinderden	Reguleren en stimuleren
	Inzetten voor het plaatsen van een geluidsscherm langs de A16/A15	Stimuleren
Producten	Geluidbelastingkaarten (2017)	
	Actieplan Geluid (2018)	

Actieplan geluid

In het actieplan geluid staan maatregelen die ervoor moeten zorgen dat het aantal geluidsgehinderden afneemt. Deze maatregelen zijn allemaal gericht op het aanbrengen van stiller asfalt.

Sanering A-lijst en B-lijst

Met het in werking treden van de Wet geluidhinder (1986) is er voor woningen met een hoge geluidbelasting rijkssubsidie beschikbaar gesteld om de geluidssituatie in de woning te verbeteren. In het subsidieprogramma wordt onderscheid gemaakt tussen de A-lijst en de B-lijst.

Op de A-lijst staan woningen die op 1 maart 1986 een geluidbelasting ondervonden vanwege wegverkeerslawaai, van 65 dB of hoger, en die langs een weg stonden met een wettelijke geluidszone. Op de A-lijst staan nog enkele woningen die gesaneerd moeten worden. Deze woningen bevinden zich op de Rijkstraatweg. In 2015 wordt aangevangen met de fysieke sanering, de onderzoeken zijn al afgerond. Deze sanering vindt plaats in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 3 (ISV3).

De B-lijst bestaat uit woningen die op 1 maart 1986 een geluidbelasting ondervonden vanwege wegverkeerslawaai, hoger dan 59 dB en lager dan 65 dB en die langs een weg stonden met een wettelijke geluidszone. Voor Ridderkerk staan op deze lijst in totaal 258 woningen, welke gelegen zijn langs diverse wegen. Dit zijn onder meer de volgende wegen: de Rijnsingel, de Sportlaan, de Koninginneweg, de Burgemeester De Gaay Fortmanstraat, de Vlietlaan en de Rijkstraatweg. De saneringsmaatregelen behorende bij deze lijst betreffen het aanbrengen brengen van stil wegdek, het plaatsen van geluidschermen, het nemen van gevelmaatregelen of een combinatie van genoemde maatregelen. De financiering van de B-lijst geschiedt voor Ridderkerk via het Bureau Sanering Verkeerslawaai op basis van de Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (Ssv). De sanering van de B-lijst is nog in onderzoeksfase.

De hoofd- en deeldoelstellingen en acties/producten van dit thema zijn overzichtelijk weergegeven in de Doelenboom (Bijlage III).

3.5 Externe veiligheid

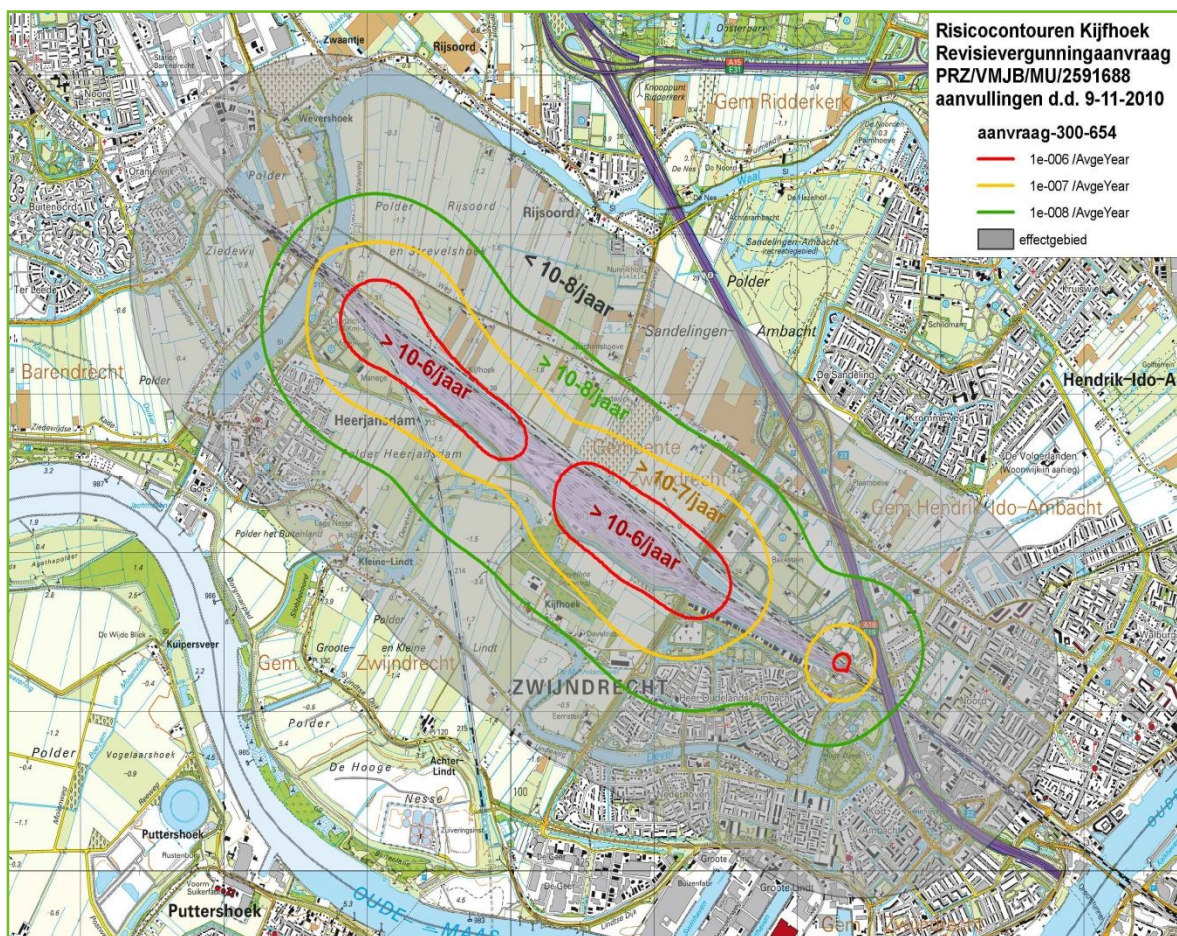
3.5.1 Situatieschets

Ridderkerk heeft te maken met alle vormen van externe veiligheid met uitzondering van de luchtvaart. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met de ligging van Ridderkerk ten opzichte van belangrijke transportassen, ingeklemd tussen snelwegen, water- en spoorwegen. De belangrijkste risicodragende objecten zijn:

- Opslag van gevaarlijke stoffen bij bedrijven (o.a. LPG-tankstations), die onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) vallen of belangrijk zijn in het kader van het externe veiligheidsbeleid. Ridderkerk telt 7 van dit type bedrijven. Er zijn daarnaast 3 Bevi bedrijven aanwezig net buiten de gemeentegrenzen. Bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo), de zwaarste categorie bedrijven, zijn niet aanwezig binnen de gemeentegrenzen.
- Vervoer van gevaarlijke stoffen via de rijkswegen A15 en A16.
- Vervoer van gevaarlijke stoffen via de vaarwegen de Noord en de Nieuwe Maas.
- Opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen op/via rangeerterrein Kijfhoek en het doorgaand spoor Rotterdam/Dordrecht.
- Transport van gevaarlijke stoffen via ondergrondse buisleidingen.
- Vervoer gevaarlijke stoffen over de gemeentelijke route (Rotterdamseweg).

Ridderkerk beschikt over een Visie Externe Veiligheid. Omdat zowel de risicodragende objecten als de kwetsbare objecten niet statisch zijn, maar regelmatig veranderen, is het belangrijk om de visie periodiek te herzien. In 2016 staat een herziening gepland.

Op figuur 3.6 zijn de risicocontouren van Kijfhoek te zien. Deze kaart geeft aan dat de Gemeente Ridderkerk binnen de contourenlijn valt.

Figuur 3.6: Risicocontouren Kijfhoek

3.5.2 Wet- en regelgeving

Het landelijke externe veiligheidsbeleid is neergelegd in het Nationaal Milieubeleidsplan 4. De basis van het risicobeleid is dat het gevaar van een activiteit acceptabel is wanneer:

- Op een bepaalde plaats een daar aanwezig individu geen hogere kans op overlijden heeft dan maatschappelijk is geaccepteerd (het plaatsgebonden risico);
- De kans op een groot ongeluk met veel slachtoffers voldoet aan de daaraan gestelde norm (het groepsrisico).

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op 3 aspecten, namelijk beleid voor inrichtingen, beleid voor transport gevaarlijke stoffen en beleid voor luchtvaart. Belangrijkste wettelijke kaders voor het externe veiligheidsbeleid zijn de Wet milieubeheer en de Wet op de ruimtelijke ordening.

Het beleid voor inrichtingen is uitgewerkt en vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi).

Voor de zwaarste categorie bedrijven geldt het Besluit risico zware ongevallen (Brzo). Het beleid voor transport van gevaarlijke stoffen is vastgelegd in het Besluit transport externe veiligheid (Btev) volop in ontwikkeling. Zowel voor transport over het spoor, over water en over de weg zijn nieuwe (afstands)normen opgesteld. Het beleid voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

De implementatie van het thema externe veiligheid in de omgevingswet is nog onduidelijk. De Visie Externe Veiligheid kan wel gebruikt worden om het aspect goed te borgen in een omgevingsplan.

3.5.3 Wat doet de gemeente

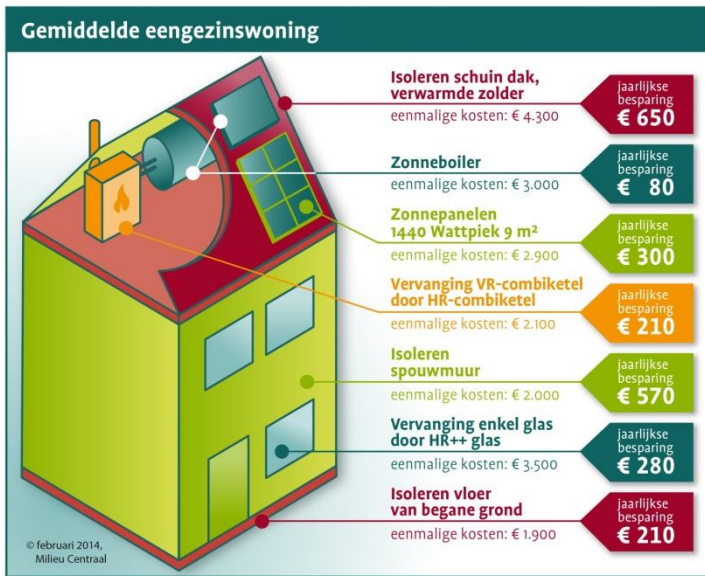
Hoofddoelstelling Programma	<i>'Met een proactieve houding naar een duurzame leefomgeving'.</i>	
EXTERNE VEILIGHEID		Rollen
Hoofddoelstelling	Risico's van risicodragende activiteiten zo veel mogelijk minimaliseren en de handhaving van alle risicodragende activiteiten uitvoeren op een verantwoord niveau. Risicodragende activiteiten binnen de invloed van woongebieden hebben de hoogste prioriteit.	
Deelstellingen	Het beheersen van de externe veiligheidsrisico's bij bedrijven door een strikte periodieke handhaving en het waar nodig vernieuwen van bestaande milieuvergunningen (samen met de DCMR).	Reguleren
	Toetsing van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op externe veiligheidsnormen.	Reguleren
	Het herzien van de externe veiligheidsvisie voor stationaire bronnen, transportroutes gevaarlijke stoffen en transportleidingen, waarbij een kader ontstaat voor toetsing van externe veiligheidsaspecten bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (samen met DCMR en VRR).	Reguleren
	Anticiperen bij rampbestrijding	Reguleren en Stimuleren
Producten	Visie Externe Veiligheid (2016)	

De hoofd- en de doelstellingen en acties/producten van dit thema zijn overzichtelijk weergegeven in de Doelenboom (Bijlage III).

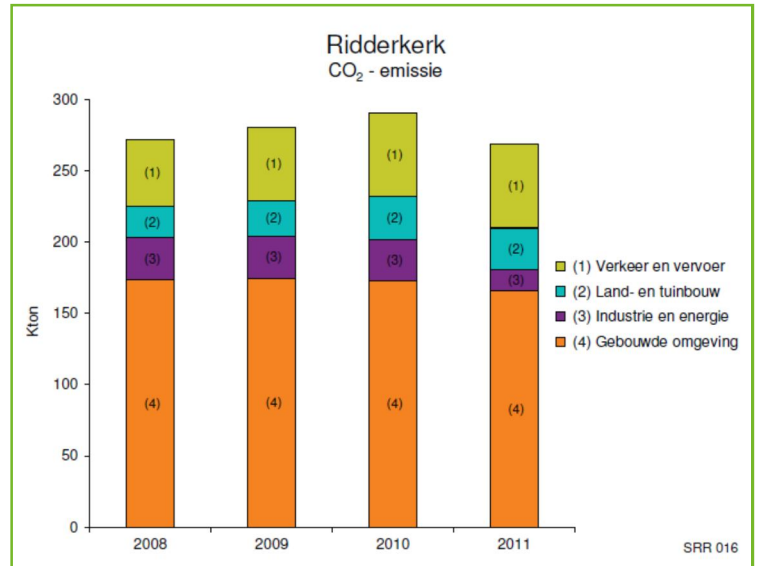
3.6 Duurzaamheid

3.6.1 Situatieschets

Ridderkerk streeft naar een CO₂-reductie van 40% in 2030 ten opzichte van 1990, zoals ook is vastgelegd in het Programma Duurzaamheid 2015-2018. Dat doen we niet alleen omdat er een wettelijke verplichting toe is vanuit Europese en landelijke wetgeving, maar ook omdat er vraag naar is vanuit de maatschappij en het bedrijfsleven, maar vooral omdat duurzaamheid loont voor bewoners, partners en bedrijven. Er is veel voordeel te behalen: voor het milieu, voor het welzijn, maar ook financieel. Verduurzaming is daarbij een intensief transitieproces, waarbij het programma volop in uitvoering is, maar waarbij ook de vraag is gesteld hoe de CO₂-reductie doelstelling wordt gehaald.

Iedere losse besparing is berekend voor een woning met gemiddelde afmetingen en HR-combiketel, waar een genoemde isolatiemaatregel afwezig is. Uw huidige stookgedrag is van invloed op uw werkelijke besparing: als u weinig verwarmt is uw potentiële besparing lager (en andersom). De verschillende besparingen mogen (uitgezonderd de HR-ketel) bij elkaar opgeteld worden en zijn gebaseerd op een huishouden van 3 personen. Een uitgebreidere persoonlijke berekening kunt u uitvoeren op www.verbeteruwhuis.nl.

De totale CO₂-emissie in Ridderkerk in 2011 is circa 270.000 ton wat neerkomt op circa 6 ton per inwoner. In Ridderkerk is de totale uitstoot met 4.000 ton gedaald in 2011 t.o.v. 2008. Zoals uit de grafiek is op te maken, levert de gebouwde omgeving de grootste bijdrage aan de CO₂-uitstoot, gevolgd door verkeer en vervoer. Daarmee zijn dit de twee terreinen waarmee de meeste besparing te realiseren is.

De CO₂-emissie per sector in 2011

Sector	CO ₂ -emissie	Aandeel in CO ₂ emissie
Gebouwde omgeving	164.700 ton	61%
Verkeer en vervoer	59.400 ton	22%
Land- en tuinbouw	29.700 ton	11%
Industrie en energie	16.200 ton	6%

3.6.2 Wet- en regelgeving

De Europese Unie (hierna EU) heeft afgesproken vóór 2020 20% CO₂ te besparen ten opzichte van 1990. Voor Nederland betekent dit 16% CO₂ reductie in 2020 ten opzichte van 2005. Met de ondertekening van het Energieakkoord in 2030 hebben organisaties zich met de overheid gecommitteerd aan een groot aantal afspraken. De belangrijkste doelstellingen zijn: 14% hernieuwbare energie in 2020 en een besparing van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5% per jaar.

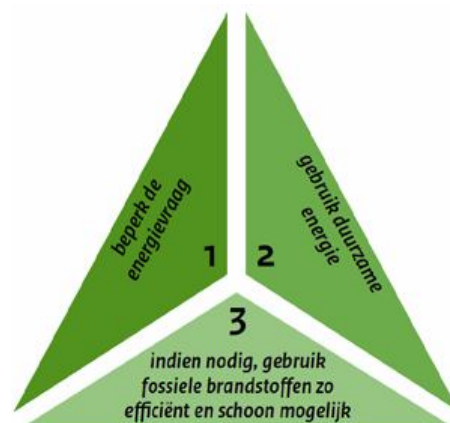
3.6.3 Wat doet de gemeente

Hoofddoelstelling Programma	<i>'Met een proactieve houding naar een duurzame leefomgeving'.</i>	
DUURZAAMHEID		Rollen
Hoofddoelstelling	Reductie van de CO ₂ uitstoot met 40% in 2030, ten opzichte van 1990	
Deelstellingen	<i>De deelstellingen worden onderstaand per thema weergegeven</i>	-
Producten	-	

CO₂-uitstoot wordt in hoge mate bepaald door het gebruik van fossiele brandstoffen voor onze behoefte aan elektriciteit, warmte en mobiliteit. Daarom richt de Duurzaamheidsagenda 2015-2018 zich op ecologische duurzaamheid, waarbij sociale en financiële duurzaamheid belangrijke criteria zijn waar winst op geboekt moet worden. CO₂-reductie kan bereikt worden door energie te besparen, duurzame energie op te wekken en de resterende uitstoot te compenseren.

Deelstellingen Duurzaamheid:

Realisatie van deze doelstelling door inzet van energiebesparing en duurzame energieopwekking binnen de gemeentegrenzen vraagt een forse inzet op onderstaande projecten. Een aantal projecten komen voort uit het programma Duurzaamheid 2015-2018. Essentieel is daarbij de samenwerking met partners: bewoners, bedrijven en lokale en regionale partners.

Trias Energetica

Onderwerp: Energiebesparing

Deelstelling	Uitvoering	Rollen
Actieve voorlichting via WoonWijzerWinkel In regionaal verband is een energieloket ingericht waar inwoners voor onafhankelijk en deskundig maatwerkadvies terecht kunnen. Het energieloket helpt bewoners van A tot Z met het besparen van energie en het nemen van energiebesparende maatregelen.	2015-2016	Faciliteren en stimuleren
Actieve voorlichting via gemeentekanal Er wordt ingezet op een actief communicatiebeleid met de uitgangspunten enthousiasmeren en informeren. In de communicatieactiviteiten worden activiteiten belicht en voorbeelden getoond.	2015-2018 (continue)	Faciliteren en stimuleren
Samenwerking met DCMR Bedrijven zijn verplicht de milieuregels na te leven die horen bij de bedrijfsactiviteiten. De DCMR houdt toezicht op de naleving. Ook op het gebied van energie. DCMR stimuleert het gebruik van hernieuwbare energie en duurzaam bedrijfsgerelateerd transport, beoordeelt de energieprestatie en stelt besparingsplannen bij achterblijvers vast en schrijft de best beschikbare technieken voor.	2015-2018 (continue)	Reguleren
Samenwerking met Woonvisie Woonvisie verbetert de energiekwaliteit van woningen, bijvoorbeeld bij woningen aan de Brasem, de Eikendreef, de Beukenhof en de Koolmees. Daar de ontwikkelingen voort gaan, zal een nieuwe duurzaamheidsparagraaf worden opgenomen, waarin nieuwe afspraken tot uiting komen over zowel energiebesparing bij de bestaande woningvoorraad als bij herstructureringsopgaven. Er lopen	2015-2016	Regisseren

reeds 2 trajecten: onderzoek mogelijkheden tot de realisatie van nul-op-de-meter woningen en onderzoek mogelijkheden tot energieneutraal bouwen locatie Rembrandtweg.		
Samenwerking WijkWest In 2015 heeft de gemeente Ridderkerk de intentieovereenkomst 'De burger aan Zet in wijk West' ondertekend met Woonvisie en zorginstelling Riederborgh. Gezamenlijk willen we in de komende 2 jaar in een proeftuin gaan experimenteren. Onderdeel is het verduurzamen van de wijk West. Focus hierbij ligt op het terugdringen van de energievraag en het opwekken van duurzame energie.	2015-2016	Stimuleren
Milieubarometer en Kansen bij Verkassen Ondernemers kunnen gratis gebruik maken van Milieubarometer en Kansen bij Verkassen. Dit zijn instrumenten om eenvoudig de milieubelasting en milieukosten van een bedrijf in kaart te brengen. Zodoende kan men het bedrijf vergelijken met andere bedrijven uit de branche.	2015-2016	Stimuleren

Onderwerp: Duurzame energieopwekking

Deelstelling	Uitvoering	Rollen
Oprichting energiecoöperatie Op steeds meer plekken in Nederland nemen burgers het heft in eigen handen op het gebied energie. Zo'n 500 lokale energie initiatieven tellen we inmiddels, gericht op het zelf opwekken van energie tot het mogelijk maken dat anderen duurzame energie kunnen opwekken. Dit vraagt ondernemerschap en energietechnische expertise. De overheid speelt hierin een belangrijke rol. In 2015 wordt de energie coöperatie opgericht door lokale partners en inwoners in Ridderkerk.	2015-2016	Stimuleren
Realisatie zonnepanelen Recreatiecentrum De Fakkelt In 2015 heeft de gemeente Ridderkerk een subsidiebeschikking ontvangen in het kader van de regeling Stimulering Duurzame Energie voor de realisatie van zonnepanelen op Recreatiecentrum De Fakkelt. Gedurende een periode van 15 jaar krijgt de gemeente een subsidie op de geproduceerde energie. In september 2015 is het uitvoeringsplan behandeld in de gemeenteraad.	2015-2016	Regisseren
Warmte koude atlas De gemeente trekt samen met o.a. de Provincie Zuid-Holland en MRDH op om de warmte- en koudevraag in beeld te brengen. Het verwarmen van huizen door gas is in de toekomst niet meer de meest gewenste oplossing. Om in kaart te brengen welke alternatieven er zijn, is meer inzicht in de mogelijkheden per gebied nodig. Daarom wordt een warmte koude atlas opgesteld in Ridderkerk.	2015-2016	Regisseren
Energiesysteem gemaal Er wordt een energiesysteem, dat gebruik maakt van wind en zon, geplaatst in de vijver bij gemaal P01. Het gaat hierbij om 4 energieturbines en 12 zonnepanelen.	Q4 2015	Regisseren
Motie Nieuw Reijerwaard Op het bedrijventerrein voor de agro-foodsector, Nieuw Reijerwaard, is de realisatie van drie windturbines mogelijk gemaakt. Dit staat in het provinciale inpassingsplan. Conform de motie 'onderzoek bijna energieneutraal bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard' is het belang van de realisatie van een duurzaam en groen bedrijventerrein en het belang van participatie m.b.t. de windturbines bij de GRNR onder de aandacht gebracht.	2015-2018	Regisseren / stimuleren
Zonneweide Op diverse plekken in het land ontstaan initiatieven om grondgebonden	2016	Regisseren

zonnestroominstallaties te realiseren. Er wordt onderzocht of er een geschikte locatie is in Ridderkerk en welke partners dit willen ontwikkelen en realiseren.

Onderwerp: Duurzame nieuwbouw

Deeldoelstelling	Uitvoering	Rollen
<p>Ontwikkeling Cornelisland Het bedrijventerrein Cornelisland wordt duurzaam ingericht. In samenwerking met Stichting Stimular wordt een subsidieprotocol uitgevoerd waarmee bedrijven die investeren in duurzame maatregelen subsidie ontvangen van de gemeente.</p>		Reguleren en stimuleren
<p>Nieuwbouw woningen Sinds 2012 heeft de gemeente Ridderkerk het doel om ontwikkelende partijen uit te dagen extra stappen te zetten voor energiezuinige, duurzame nieuwbouw van woningen en bedrijfspanden. Dit is vastgelegd in een regionaal convenant. Door de verlaging van het landelijk Bouwbesluit is de ambitie toe aan vernieuwing. Daarom wordt ingezet om het rapportcijfer voor energie van GPR Gebouw te verhogen van 7,1 naar 7,5.</p>		Reguleren

Onderwerp: Mobiliteit en vervoer

Deeldoelstelling	Uitvoering	Rollen
<p>Elektrische oplaadpalen Tot 30 juni konden inwoners een openbare elektrische oplaadpaal aanvragen. Eind 2015 zullen er ca. 300 laadpalen (600 punten) in de openbare ruimte in de gehele regio gerealiseerd zijn. Er wordt nieuw beleid opgesteld voor het stimuleren en faciliteren van elektrisch rijden.</p>	2015-2016	Reguleren
<p>Mobiliteit We stimuleren en faciliteren schoon en duurzaam vervoer binnen de gemeente. Dit doen we bijvoorbeeld door het plaatsen van openbare elektrische oplaadpalen. Het verduurzamen van interne mobiliteitsstromen en het openbaar vervoer zijn daarnaast belangrijke uitgangspunten voor deze agenda.</p>	2015-2018 (continue)	Reguleren en stimuleren

Onderwerp: Samenwerking partners

Deeldoelstelling	Uitvoering	Rollen
<p>Duurzaamheidskring Ridderkerk In 2015 is de Duurzaamheidskring gelanceerd en is er een bestuur opgezet. Bovendien is een Duurzaamheidsprijs uitgereikt. Als gemeente ondersteunen en faciliteren we de Duurzaamheidskring. Hiertoe behoort de betrokkenheid van partijen vergroten, het netwerk uitbreiden en bijeenkomsten organiseren.</p>	2015-2018 (continue)	Faciliteren
<p>Kenniscentrum Duurzaamheid Het doel is een fysiek kenniscentrum te realiseren waar complete, onafhankelijke en transparante kennis verzameld en overgebracht wordt in de De Genestetraat 2. Dit tezamen met het traject om invulling te geven aan het gebouw als locatie voor maatschappelijke partijen. Diverse werkgroepen werken aan bijvoorbeeld het exploitatiemodel en de inrichting. In totaal zijn circa 35 partners betrokken bij dit traject.</p>	2015	Regisseren en stimuleren

Onderwerp: Interne Duurzaamheid

Deel doelstelling	Uitvoering	Rollen
Duurzaam inkopen In het inkoopbeleid is vastgelegd dat we 100% duurzaam willen inkopen. Dit betekent dat in de programma's van eisen waar relevant duurzaamheidsaspecten worden opgenomen en duurzaamheid expliciet wordt meegenomen bij de beoordeling.	2015-2018 (continue)	Regisseren
Verduurzamen openbare verlichting Bij het vervangen van armaturen wordt bekeken of LED-armaturen kunnen worden toegepast. Er is een proeftuin LED-armaturen gerealiseerd in de Touwslagerstraat en de Brouwerstraat op het industrieterrein Donkersloot. Daarnaast wordt er per 2014 LED verlichting toegepast bij nieuwbouw.	2015-2018 (continue)	Regisseren
Verduurzamen gemeentelijke accommodaties In afstemming met het project Integraal Accommodatie Plan(IAP), een plan opstellen om te komen tot het verder verduurzamen van accommodaties.	2015-2016	Reguleren
Klimaatadaptatie Er is een quick scan Klimaatadaptatie uitgevoerd. Op basis hiervan wordt een voorstel ingediend over de klimaatbestendigheid van Ridderkerk.	2015	Reguleren
Fair Trade gemeente Tezamen met de werkgroep Ridderkerk zetten we ons in om in 2016 de titel Fair Trade gemeente te behalen. Steeds meer bedrijven en partners sluiten zich aan bij de campagne. Fair Trade gemeente is een titel die aangeeft dat in een gemeente winkels, horeca, bedrijven, organisatie, inwoners en de lokale overheid samenwerken aan meer eerlijke handel.	2016	Faciliteren

De hoofd- en deeldoelstellingen en acties/producten van dit thema zijn overzichtelijk weergegeven in de Doelenboom (Bijlage III).

3.6.4 Kanttekeningen

In dit programma neemt de gemeente verschillende rollen op zich. We schrijven niet altijd voor, maar schakelen, stimuleren, agenderen en verbinden. Lokaal, maar ook regionaal. Er bestaat niet één aanpak of een beste rol. Per project wordt bepaald welke rol voor de overheid is weggelegd. Hierbij wordt de ladder van overheidsparticipatie gebruikt, aflopend in mate van participatie (zie ook paragraaf 3.1).

We willen een voorbeeld zijn op het gebied van energiebesparing, duurzame mobiliteit en hernieuwbare energie. Om de doelstelling te behalen dienen we 3% CO2 per jaar te reduceren. Hierop is het programma gericht. Enkele voorbeelden van de effecten van de projecten op de CO2 reductie zijn:

5% besparing op elektriciteitsverbruik alle woningen

Het relatief eenvoudig besparen van 5% op het elektriciteitsverbruik levert een CO2 reductie op van 29.348 naar 27.876 CO2 ton per jaar. Dit is een CO2 reductie van 1.472 ton.

Zonnepanelen recreatiecentrum De Fakkel

Met de realisatie van de zonnepanelen op recreatiecentrum de Fakkel wordt 64 ton CO2 per jaar bespaard.

DCMR

De doelstelling op het gebied van energiebesparing is dat er in 2017 t.o.v. 2008 binnen het Rijnmondgebied een CO2-reductie van 125.000 ton CO2 per jaar wordt gerealiseerd. Om dit te behalen worden grootverbruikers op hun energieprestatie getoetst. Eind 2014 zijn ongeveer de helft van de bedrijven en instellingen bezocht waardoor naar schatting 70.000 ton CO2 gereduceerd is sinds 2008.

Een 'routemap' ontwikkelingen voor het bereiken van 40% CO₂-reductie is erg complex. Het succes ligt namelijk niet alleen in handen van de (rijks)overheid, maar ook (lokale) partners, inwoners, energiemaatschappijen etc. Doordat er vele belangen spelen is het een dynamisch proces waar velen invloed op hebben. Bovendien zijn de plannen gebaseerd op bestaande techniek en niet op mogelijke technologische innovaties. Al met al, moeten we beseffen dat zonder regie van de lokale overheid de transitie naar duurzaamheid niet mogelijk is. We zetten in op een mix van maatregelen. Niet elke maatregel levert direct een CO₂ reductie op, zoals communicatie. Toch zijn de projecten nodig om de doelstelling te kunnen behalen.

Het proces van verduurzaming zit aan de buitenranden van wat de politiek eenzijdig kan. Enerzijds zoeken we graag de rol op van verbinder in de samenleving tussen partijen die de doelstellingen realiseren. Tegelijkertijd moet de overheid zich gaan oriënteren op de rol van normsteller: op die manier verzorgen we dat verbeteringen de norm worden, en dat ook achterlopers zich uiteindelijk aansluiten bij het voortschrijdend inzicht en gebruik maken van de beste beschikbare technieken. Immers: als het onder de streep niet uit kan, is het niet duurzaam.

3.7 Natuur- en Milieu Educatie

3.7.1 Situatieschets

Al jarenlang voeren we in Ridderkerk een aantal activiteiten uit op het gebied van milieucommunicatie en milieueducatie, zowel op milieuthema's als op afvalthema's. Acties die allemaal hard nodig zijn omdat we als gemeente afhankelijk zijn van de bewustwording en het gedrag van de inwoners voor een schone leefomgeving. Het programma sluit zo veel mogelijk aan op de beleidsonderwerpen. Daarnaast stimuleert de gemeente de mogelijkheden tot bezoek aan het NME Centrum zodat de kinderen gaan ervaren hoe belangrijk de natuur voor onze leefomgeving is en wat we daar zelf aan kunnen bijdragen. De gemeente Ridderkerk volgt in dit verband de tips van de Vereniging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling en ander landelijk educatieaanbod omdat aansluiting bij landelijke ontwikkelingen effectiever is dan zelf het wiel uitvinden. In dit kader wordt ook in BAR-verband opgetrokken.

Eenzijdig

We houden echter te weinig rekening met de beleving van de inwoners. We rollen eenzijdig acties uit, zonder ons af te vragen of mensen wel óp die actie, óp dat moment, in die vorm zitten te wachten. Voor het vervullen van de behoeften van inwoners, bedrijven, organisaties en scholen hebben wij tot nu toe vooral kennis ingekocht. In het perspectief van de veranderende samenleving (van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie) willen wij de komende jaren vooral het budget voor milieuvoorlichting benutten om de kennis te verankeren in de samenleving.

Meerjarenvisie

Gebruikmakend van onze ervaringen in voorgaande jaren bij communicatie om het onderwerp dichter bij de burger te brengen, zijn we begonnen met een onderzoek naar de mogelijkheden voor het opzetten van een Meerjarenvisie Natuur- en Milieueducatie voor natuur-, milieu- en afvaleducatie. Hierin zitten twee richtingen: educatie/communicatie richting inwoners en educatie richting scholen.

Belangrijk is om netwerken (van vrijwilligers) uit te breiden en te onderhouden. Inwoners, buurten, wijken en vrijwilligers toerusten om hun talenten en interesses op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid te ontwikkelen en in te zetten. Zo kunnen ze hun ervaringen en kennis delen en anderen ook enthousiast maken (het bekende "sneeuwbaaleffect"). Het aanbod kan gebundeld worden in bijvoorbeeld een database of door middel van een vrijwilligersorganisatie.

Optimisme

Als we terugkijken naar 15 jaar geleden kunnen we de optimistische conclusie trekken dat Milieu & Duurzaamheid steeds meer een plek krijgt in het denken van mensen. Een belangrijke impuls voor optimisme is het succes van de (particuliere) actie op het Vlietplein om plastic tassen uit te bannen en het al twee maal samenstellen van een tentoonstelling voor de Milieuweken met partijen uit de samenleving (in plaats van een tentoonstelling huren).

3.7.2 Wet- en regelgeving

Verdrag van Aarhus

Het Verdrag van Aarhus (1998) beschrijft het recht op toegang tot milieu-informatie, het recht op inspraak in de besluitvorming en de toegang tot de rechter. Dit verdrag leidt tot een grotere mate van openbaarheid van milieu-informatie en een breder begrip hiervan.

Niet direct wet- of regelgeving maar wel belangrijk voor de plaatselijke koers van Ridderkerk zijn de contacten met:

Vereniging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling

Ridderkerk is lid van de Vereniging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO). Een bestuurlijk netwerk dat duurzame ontwikkeling op landelijk niveau en dicht bij huis mogelijk wil maken samen met burgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Netwerk NME Diensten

Het Netwerk NME Diensten is een netwerk van lokale organisaties, die mensen motiveren een bijdrage te leveren aan een duurzame samenleving. Dat doen zij via communicatie, educatie en participatie. Met de (school)contacten en groene locaties in de gemeente staan ze dichtbij de burger. De NME Diensten en

functionarissen verbinden op lokaal niveau overheid, onderwijs, organisaties, ondernemers en burgers met duurzame initiatieven. Samen mobiliseren zij maatschappelijke energie voor een duurzame samenleving.

Ridderkerk blijft via GDO en het Netwerk NME Diensten op de hoogte van landelijke ontwikkelingen en ervaringen op het gebied van duurzaamheid en NME. In het Netwerk NME Diensten, dat we regelmatig bezoeken, bouwen we contacten op om ervaringen uit te wisselen en ideeën op te doen.

3.7.3 Wat doet de gemeente

Hoofddoelstelling Programma	<i>'Met een proactieve houding naar een duurzame leefomgeving'.</i>	
NATUUR- & MILIEU EDUCATIE		Rollen
Hoofddoelstelling 1	Alle inwoners in Ridderkerk bewust maken van het belang van een schone leefomgeving door: Het continueren van het gebruikelijke aanbod in Natuur- & Milieueducatie	
Deeldoelstellingen	Zwerfvuilophaalacties in oktober, maart en juni door scholen en rondom de Landelijke Opschoondag in maart door inwoners	Faciliteren
	De jaarlijkse Milieukeken in mei/juni voor alle groepen 6 van de Ridderkerkse basisscholen (samen met Natuurvereniging IJsselmonde) en het samenstellen van een tentoonstelling voor de Milieukeken samen met partners van de gemeente en groeperingen/personen uit de samenleving over het gekozen thema	Faciliteren
	De Europese Mobiliteitsweek (aandacht voor duurzaam vervoer en schonere luchtkwaliteit) in september met als acties: het verzamelen van Groene Voetstappen door de basisscholen en het gratis aanbieden van controle van de bandenspanning van particuliere auto's door Band op Spanning	Faciliteren
	De Actie Stooktabel (inwoners kunnen hun elektriciteits- en gasverbruik wekelijks bijhouden en vergelijken met de streefcijfers) in het stookseizoen van eind oktober t/m eind maart	Faciliteren
	Nacht van de Nacht, eind oktober, aandacht voor het gebruik van kunstlicht in het donker en de invloed daarop voor mens en dier	Stimuleren
	De jaarlijkse voorlichtingscampagne naar basis- en middelbare scholen over de invloed van het afsteken van vuurwerk op het milieu	Stimuleren
	Het verspreiden van speciale vuurwerkafvalzakken en het ophalen van de gevulde vuurwerkafvalzakken na Nieuwjaar	Faciliteren
	Het verzorgen van de jaarlijkse kerstbomeninzamelactie	Faciliteren
	Jaarlijks verzorgen (bij voorkeur door een organisatie of personen vanuit de samenleving) van een tentoonstelling in de Middenbeuk van het gemeentehuis over een actueel milieuthema	Faciliteren
	Het verzorgen van gescheiden afvalstations op evenementen binnen de organisatie (bv de eindejaarsbijeenkomst en de dag voor nieuwe inwoners)	Stimuleren
	Ondersteunen / faciliteren / begeleiden van actuele bewustwordingsacties over een van de milieuthema's zowel binnen de organisatie als vanuit de samenleving	Stimuleren en faciliteren
Producten	Voortzetten van de jaarlijkse activiteiten	

NATUUR- & MILIEU EDUCATIE		Rollen
Hoofddoelstelling 2	Alle inwoners in Ridderkerk bewust maken van het belang van een schone leefomgeving door: Opzetten vrijwilligersorganisatie/educatiebank met als doel de verzorging van nieuw aanbod	
Deelstellingen	Volgen van de landelijke maatschappelijke ontwikkelingen om kennis en motivatie zo diep mogelijk de samenleving in te brengen	Regisseren, stimuleren
	Onderzoeken welke partijen in Ridderkerk hierin een rol kunnen en willen spelen	Stimuleren
Producten	Meerjarenvisie Natuur- en Milieueducatie (2017) Visie ontwikkelen waarin: <ul style="list-style-type: none"> • de verschillende milieuaspecten (inclusief afval, water en zwerfafval) en milieueducatie elkaar versterken; • de rol van lokale partijen en externe expertise duidelijk is; • de financiering duidelijk is; • een werkplan is opgenomen waarin haalbare doelen en stappen staan 	

De hoofd- en deelstellingen en acties/producten van dit thema zijn overzichtelijk weergegeven in de Doelenboom (Bijlage III).

4. DCMR

De gemeente Ridderkerk maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR). De DCMR voert de wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving Wet milieubeheer en Wabo uit. Daarnaast adviseert de DCMR voor Ridderkerk in projecten en beleidsplannen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling. De adviezen in beleid en plannen zijn erop gericht de milieugebruiksruimte zo efficiënt mogelijk te benutten en handhavingsproblemen achteraf te voorkomen. Een voorbeeld van deze rol is de advisering in bestemmingsplannen. De DCMR monitort verder de milieukwaliteit in de regio, adviseert over milieu en veiligheid en treedt op bij overlast en incidenten. De concrete uitwerking van de taken voor Ridderkerk wordt ieder jaar in een werkplan vastgelegd.

4.1 Programma's Werkplan DCMR

De producten zijn over twee programma's verdeeld: het programma Bedrijven en het programma Gebieden.

Programma Bedrijven

Het programma Bedrijven omvat alle taken die de DCMR uitvoert die betrekking hebben op bedrijven. Dit zijn vergunningverlening, toezicht en handhaving van onder meer de Wabo, het Activiteitenbesluit, Bodemwet- en regelgeving, Luchtvaartwet- en regelgeving, de Provinciale milieuverordening en de Ontgrondingenwet. Het VTH uitvoeringsplan 2014-2017 en het DCMR Verbeterprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving) geven uitvoering aan het beleid van de participanten voor het programma Bedrijven. Speerpunten hierin zijn:

- actuele en handhaafbare vergunningen en een jaarlijks actualisatie programma;
- risicogericht toezicht, mede op basis van nalevingprestaties en inspecties gericht op techniek, systemen en veiligheidscultuur;
- consequente toepassing van de sanctiestrategie;
- versterking van de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven, branches en ketens op het gebied van milieu en veiligheid;
- versterking van de kwaliteit van uitvoering door samenwerking tussen inspectiediensten en omgevingsdiensten;
- bewoners hebben toegang tot begrijpelijke informatie over milieu, veiligheid en prestaties van bedrijven;
- de DCMR is optimaal in staat om in samenwerking met de inspectiepartners en met inzet van voldoende deskundigheid de aanscherping van VTH-taken waar te maken en blijvend te borgen.

Programma Gebieden

Het programma Gebieden bevat producten en diensten die worden uitgevoerd op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en met betrekking tot de lokale omgevingskwaliteit. Het Rijnmondgebied kent een forse milieubelasting en een grote ruimtedruk. Wonen, werken, recreëren en transport, alles gebeurt op een relatief kleine oppervlakte. De uitdaging voor het programma gebieden is om een duurzame ontwikkeling te realiseren, door deze functies op een verantwoorde manier mogelijk te maken in combinatie met een verbetering van de leefomgevingskwaliteit. Veel van de maatschappelijke doelen op dit vlak krijgen hun beslag via ontwikkelingsprocessen en ruimtelijke planvorming of een aanpak op een specifieke milieuthema die een gebiedsgerichte insteek hebben (en dus niet bedrijfs- of branchespecifiek zijn). Het programma gebieden heeft hierop betrekking.

Het totale werkplanbudget bedraagt € 773.500. Deze kosten zijn verdeeld over de programma's: Programma Bedrijven circa € 602.000 en Programma Gebieden circa € 171.500.

5. Financiële onderbouwing

Voor de uitvoering van het milieu- en duurzaamheidsbeleid van de gemeente Ridderkerk is in tabel 5.1 de begroting opgenomen van 2016 t/m 2020.

Tabel 5.1: Begroting milieu en duurzaamheid 2016 t/m 2020

Bodem	2016	2017	2018	2019	2020
Bodeminformatie systeem	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Bodembeleid Bodemkwaliteitskaarten	-	-	-	Nog begroten	-
Bodemonderzoek en saneringen	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000
Lucht	2016	2017	2018	2019	2020
Exploitatie Meetpunt Luchtkwaliteit DCMR	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Opstellen Rapportage Luchtkwaliteit	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
Opstellen Actieplan Luchtkwaliteit	-	-	-	-	Nog begroten
Uitvoeren Actieplan Luchtkwaliteit	Nog begroten	Nog begroten	Nog begroten	Nog begroten	Nog begroten
Geluid	2016	2017	2018	2019	2020
Opstellen Geluid belastingkaarten	€ 30.000	-	-	-	-
Opstellen Actieplan Geluid	-	-	Nog begroten	-	-
Uitvoeren Actieplan Geluid	Nog begroten	Nog begroten	Nog begroten	Nog begroten	Nog begroten
Externe Veiligheid	2016	2017	2018	2019	2020
Herzien Visie Externe Veiligheid	Geen budget nodig	-	-	-	-
Risicobewaking Kijfhoek	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300
Duurzaamheid	2016	2017	2018	2019	2020
Programma Duurzaamheid (projectkosten)	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Programma Duurzaamheid (formatie)	€80.000	€80.000	€80.000	€80.000	€80.000
Uitvoering Energieprojecten	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Natuur & Milieu Educatie	2016	2017	2018	2019	2020
Verzorgen gebruikelijk aanbod NME	€ 10.500	€ 10.500	€ 20.500	€ 20.500	€ 20.500
(Onderzoek naar) omvorming NME	€ 10.000	€ 10.000	-	-	-
DCMR	2016	2017	2018	2019	2020
Werkplan	€ 773.500	€ 773.500	€ 773.500	€ 773.500	€ 773.500

6. Monitoring & Evaluatie

Om ervoor te zorgen dat de doelen uit het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020 gehaald worden is er via twee verschillende wegen voor borging gezorgd. Via monitoring door middel van de Planning & Control producten als de Kadernota, Begroting, Tussenrapportage en Jaarrekening en door tussentijdse evaluaties van het programma.

6.1 Monitoring Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020

Om ervoor te zorgen dat de acties, opgenomen in het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma, ook daadwerkelijk volgens schema worden uitgevoerd is ervoor gekozen deze acties op te nemen in de bestuurlijke planning. Hieronder volgt een compleet overzicht (tabel 6.1) per thema van alle producten die zijn opgenomen in dit Milieu- & Duurzaamheidsprogramma verdeeld naar het jaar waarin het product moet worden opgeleverd. In de Doelenboom (bijlage III) is een overzicht te vinden van alle hoofd- en deeldoelstellingen en acties/producten voor alle thema's.

Tabel 6.1: Overzicht producten per thema

	2016	2017	2018	2019	2020
Bodem				Bodemkwaliteitskaarten en Nota bodembeheer	
Lucht	Rapportage Luchtkwaliteit	Rapportage Luchtkwaliteit	Rapportage Luchtkwaliteit	Rapportage Luchtkwaliteit	Actieplan Luchtkwaliteit Rapportage Luchtkwaliteit
Geluid		Geluidbelastingkaarten	Actieplan Geluid		
Externe Veiligheid	Visie Externe Veiligheid				
Natuur- en Milieu Educatie	Voortzetten jaarlijkse activiteiten	Meerjareavisie NME Voortzetten jaarlijkse activiteiten	Voortzetten jaarlijkse activiteiten	Voortzetten jaarlijkse activiteiten	Voortzetten jaarlijkse activiteiten

6.2 Evaluatie Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020

Het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020 zal jaarlijks worden geëvalueerd middels een voortgangsrapportage. Dit betekent een evaluatie op de volgende momenten:

- December 2016, eerste tussentijdse evaluatie (voortgangsrapportage)
- December 2017, tweede tussentijdse evaluatie (voortgangsrapportage)
- December 2018, derde tussentijdse evaluatie (voortgangsrapportage)
- December 2019, vierde tussentijdse evaluatie (voortgangsrapportage)
- December 2020, definitieve evaluatie

Bijlage I: Evaluatie Milieuprogramma 2011-2014

Het Milieuprogramma 2011-2014 was het beleidskader waarin alle te behalen milieudoelen voor deze periode zijn uitgewerkt. Hierbij is onderscheid gemaakt naar milieuthema: bodem, lucht, geluid, klimaat & energie, externe veiligheid en natuur- en milieu educatie.

Daarnaast vormde de meer proactieve aanpak van het milieubeleid, de zogenaamde Schaalsprong, een belangrijke pijler. Door zelf een meer proactieve houding aan te nemen verwacht de gemeente vanuit deze houding ook andere partijen te motiveren om de leefkwaliteit in de regio te verbeteren: zo kan regionaal veel meer bereikt worden.

De hoofddoelstelling van dit milieuprogramma was:

'Een proactieve strategie waarin een goede kwaliteit van een duurzame leefomgeving centraal staat'.

1. Themagericht milieubeleid

De doelstellingen en de realisatie van de producten zijn die hieraan gekoppeld waren, zijn voor het grootste deel uitgevoerd binnen de looptijd van het Milieuprogramma 2011-2014. Hieronder zijn de belangrijkste conclusies overgenomen uit de Eindevaluatie 2014:

Producten

De producten het Actieplan Luchtkwaliteit, de Visie Externe Veiligheid, de Bodemkwaliteitskaarten en de Nota Bodembeheer en de Geluidbelastingkaarten zijn allen vastgesteld. De verankering van het beleid en het uitvoeren van de acties vindt al plaats. Daarnaast zijn een notitie 'Windenergie' en een notitie 'Zonne-energie' aan de gemeenteraad voorgelegd. Het ontsluiten van bodeminformatie gebeurt via de website van de DCMR Milieudienst Rijnmond, na een kwaliteitsverbetering van de gegevens in samenwerking met de provincie.

Het 'Saneringsprogramma A-lijst' bevindt zich in een afrondende fase. De CO₂ Footprint wordt niet meer uitgevoerd, omdat de juiste gegevens om de footprint te maken niet geleverd kunnen worden door derden. Overwogen wordt om dit in de toekomst op een andere manier in te vullen. Het Actieplan Geluid wordt medio 2015 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Doelstellingen

Van de 43 geformuleerde doelstellingen zijn er al 38 in uitvoering genomen. De overige 5 zijn om verschillende redenen nog niet uitgevoerd of nog niet afgerond. Voor het aanbrengen van stil asfalt op en/of downgraden van de Rotterdamseweg is gesproken met de wegbeheerder Waterschap Hollandse Delta. Dit heeft nog niet tot concrete acties geleid. De Inventarisatie Groene Daken is niet uitgevoerd. Deze 3 doelstellingen komen in 2015 aan bod. De CO₂ Footprint en het Actieplan Geluid zijn reeds besproken bij Producten.

Voor de volledige (tussentijdse en eind) evaluaties verwijzen we naar de betreffende documenten:

- Juni 2012 - Eerste tussentijdse evaluatie;
- Juni 2013 - Tweede tussentijdse evaluatie;
- December 2014 - Eindevaluatie.

2. Schaalsprong

De meer proactieve houding die we de laatste jaren als gemeente hebben aangenomen, heeft voor een aantal projecten zichtbaar zijn vruchten afgeworpen. Waar eerst een belerende vinger zorgde voor afstand, heeft het zoeken naar gezamenlijke belangen gezorgd voor meer eenheid. In voorgaande jaren is, vanwege de overlast die Ridderkerkers ervoeren van de grootschalige infrastructurele werken, richting rijksoverheid vaak geklaagd. 'Rijk/ministerie, we hebben problemen. Doe er wat aan!' Gedurende de looptijd van dit programma is hier veel bewuster mee omgegaan. Een aantal inspirerende voorbeelden:

EIGEN GEGEVENS OP ORDE

Voordat we als gemeente in gesprek gaan met andere overheden, moeten we zorgen dat we zelf ons gegevensbeheer, beleid- en actieplannen op orde hebben. Op dit moment beschikken we over een actueel Actieplan Luchtkwaliteit, Actieplan Geluid, Nota Bodembeheer, Visie Externe Veiligheid en Programma Duurzaamheid. Van daaruit is het mogelijk om goed gefundeerd het overleg aan te gaan met andere stakeholders.

EXTRA SCHERM

In het kader van het NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) is eind 2013 een 340 meter lang scherm geplaatst vanaf het Populierenviaduct naar de Ridderster. Op initiatief van gemeente Ridderkerk is hier een stuk scherm aan toegevoegd dat is bekostigd door Rijkswaterstaat en Ridderkerk.

ZONNEPANELEN OP GEMEENTEHUIS

Vanuit de gedachte dat gemeente Ridderkerk een voorbeeldfunctie vervult, is het dakoppervlak van het gemeentehuis voorzien van zonnepanelen.

DUURZAAM CORNELISLAND

Bedrijventerrein Cornelisland wordt duurzaam ingericht. In samenwerking met Stichting Stimular is gewerkt aan een subsidieprotocol waarmee bedrijven die investeren in duurzame maatregelen subsidie kunnen krijgen van de gemeente. Een unieke vorm!

Daarnaast is ook meer mogelijk gemaakt door de veranderende rolverdeling tussen burgers en overheid. De gemeente is hier meer een faciliterende rol gaan vervullen, maar heeft daardoor ook haar eigen doelstellingen kunnen behalen:

MILIEUACTIEWEEK VLIETPLEIN

Dat voor Natuur- en Milieueducatie niet alleen een rol is weggelegd voor de gemeente, werd heel goed duidelijk in het succesvolle project op het Vlietplein, de milieuctieweek in april 2015. De winkeliersvereniging organiseerde in die week in samenwerking met de gemeente, plaatselijke scholen en instanties een aantal bijzondere initiatieven om de hoeveelheid plastic te verminderen.

DUURZAAMHEIDSKRING

De oprichting van de Duurzaamheidskring Ridderkerk heeft tot doel kansen met lokale inwoners en partners te verkennen, maar ook bestaande lokale initiatieven een podium te bieden, zodat projecten gezamenlijk verder gebracht kunnen worden. De samenwerking in het netwerk, de Duurzaamheidskring Ridderkerk, biedt hiervoor een prachtige kans. Het kan initiatieven versnellen en verbeteren. Tijdens het Duurzaamheidscongres in februari 2015 is de Duurzaamheidskring Ridderkerk gelanceerd. Ruim 40 deelnemers hebben aangegeven te participeren in de Duurzaamheidskring. De eerste Duurzaamheidsprijs Ridderkerk is inmiddels uitgereikt aan het initiatief Koffiedrab.

KENNISCENTRUM DUURZAAMHEID

Het gebouw aan de De Genestetstraat 2 is bestemd voor maatschappelijke partijen. Hierbij is ook de realisatie van een Kenniscentrum Duurzaamheid in beeld gebracht. Deze twee functies versterken elkaar. Zo heeft het toepassen van werkende, duurzame technieken in het pand een positief effect op het beheer en de exploitatie voor alle betrokken (maatschappelijke) partners. Een werkgroep, bestaande uit partners, wordt gefaciliteerd door de gemeente om een plan te maken voor het beheer en exploitatie van het pand. Deze werkgroep heeft een visie op het pand gepresenteerd, waarna de planuitwerking is gestart met onder andere knowhow uit de Ridderkerkse samenleving en bedrijfsleven.

3. Conclusie

Het aanbrengen van stil asfalt op en/of downgraden van de Rotterdamseweg en de Inventarisatie Groene Daken worden als deeldoelstellingen meegenomen naar het nieuwe Milieu- & Duurzaamheidsprogramma. Het Actieplan Geluid wordt medio 2015 vastgesteld. Voor de CO₂ Footprint wordt gezocht naar een beter alternatief.

Met name de verschillende rollen die we als gemeente kunnen vervullen bij het behalen van de doelstellingen op het gebied van milieu en duurzaamheid worden verder uitgewerkt.

Bijlage II: Participatie Milieu- & Duurzaamheidsprogramma

Notulen Overleg Input Milieu- & Duurzaamheidsprogramma

9 juli 2015

Aanwezig:

Dhr. G. Koppen, Beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid
Dhr. H. Zeggelaar, Beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid
Mevr. J. Rombouts, gemeente Ridderkerk
Dhr. A. Kazen, gemeente Ridderkerk
Mevr. I. Wolters, gemeente Ridderkerk (notulen)

Afwezig met kennisgeving:

Leden van Werkgroep Lucht & Geluid van Wijk West
Dhr. M. Stortenbeker, Beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid
Mevr. A. Govaart, gemeente Ridderkerk

Doel

Doel van het overleg is om met de genodigden te sparren over de doelstellingen waaraan de komende jaren gewerkt wordt op het gebied van Milieu & Duurzaamheid. Welke doelstellingen vinden de leden van het Beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid (hierna: BP) belangrijk en kunnen deze doelstellingen worden meegenomen bij het opstellen van het nieuwe programma?

Hoofdpunten BP

Leidraad voor het BP is 'Goed leven, binnen de grenzen van onze planeet', het milieuactieprogramma voor de Europese Unie voor de periode tot en met 2020. Het programma omvat 7 punten waar het BP er 3 heeft uitgelicht als speerpunten:

- 1) Energieneutraal 2050
- 2) Klimaatadaptatie
- 3) Lucht en Geluid

Daarnaast stelt het Platform voor om de monitoring van het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma van Ridderkerk op te hangen aan het instrument de Gemeentelijke Duurzaamheids Index (GDI).

Tijdens het overleg is ook over algemene milieuonderwerpen gesproken. Dit is als laatste punt weergegeven.

1. De 3 speerpunten van het BP

Speerpunt 1: Energieneutraal 2050

- Het BP ziet graag dat de gemeente energieneutraal wordt in 2050 en dit als doelstelling opneemt in het programma.
- Het BP pleit voor een stukje tegemoetkoming voor particulieren en/of bedrijven door de gemeente bij de aanschaf van zonnepanelen. Laat je goede kant zien. Probeer mensen makkelijker over de streep te trekken. Vaak is de voorinvestering voor mensen het struikelblok.
- Het BP wil een extra check op de adviezen van bijvoorbeeld EPA-adviseurs instellen. Ze ziet hier een rol in voor de gemeente. Commerciële partijen geven vaak commerciële adviezen. Als de bedrijven weten dat er een check is op hun adviezen krijg je een beter resultaat.
- Het BP stelt dat Ridderkerkse bedrijven nog een grote slag kunnen maken met betrekking tot energiebesparing en CO₂ reductie. Energiebesparingen die je binnen 5 jaar kunt terugverdienen zijn voor bedrijven verplicht om te nemen. Er zou hier veel meer kunnen gebeuren. De bedrijven moeten op hun verantwoordelijkheid gewezen worden.

Reactie Ridderkerk:

Goede punten die grotendeels in het programma kunnen worden verwerkt.

- Er worden in het programma meerdere doelstellingen en acties opgenomen om te komen tot meer CO₂ reductie en energiebesparing. Het koppelen van percentages en jaartallen aan deze doelstellingen maakt dat monitoring belangrijk wordt en dat is bij dit onderwerp erg ingewikkeld.
- Ridderkerk pakt in het proces rond duurzame energie een andere rol. Wat wij als gemeente doen is de partijen met een vraag en een aanbod aan elkaar koppelen. In september gaat een regionale Woonwijzerwinkel van start. Via dit instrument komen bewoners/bedrijven bij lokale adviseurs en installateurs terecht.
- Ridderkerk ziet hierin geen rol weggelegd voor de gemeente. Zowel adviseurs als installateurs moeten gecertificeerd zijn voor het uitvoeren van hun werkzaamheden. Dit is de borging die moet zorgen voor transparante, uniforme adviezen.
- DCMR neemt bij het toezicht op bedrijven ook het facet energie onder de loep. Wanneer de zogenaamde 'best beschikbare technieken' nog niet zijn toegepast, wordt het bedrijf hier op aangeschreven.

Speerpunt 2: Klimaatadaptatie

Het BP geeft aan dat Ridderkerk moet anticiperen op de klimaatveranderingen en klimaatadaptatie een onderdeel moet maken van de inrichtingen van nieuwe gebieden, al zijn de gebieden maar klein. Als voorbeeld: Het water van een regenbui in de tropen is binnen een kwartier weg. Hier zou dat een natuurramp zijn. Uit praktijksituaties blijkt dat de riolering de steeds zwaarder wordende buien niet aan kan en niet berekend is op de piekbelasting. De Kerkweg is een belangrijk voorbeeld. Het loopt gewoon in de kruipkelders. Dijken zijn belangrijk. Realisatie van het getijdengebied de Crezeëpolder zal Ridderkerk, maar ook Rotterdam helpen om droge voeten te houden.

Reactie Ridderkerk:

Recent is een quick scan Klimaatadaptatie uitgevoerd. Op basis van de scan wordt een voorstel ingediend voor het vergroten van de klimaatbestendigheid van Ridderkerk. Belangrijke aandachtspunten uit de scan zijn de dijken, de laaggelegen delen (oude centrum) en klimaatadaptatie inbedden bij nieuwe ontwikkelingen). Dit wordt als actiepunt opgenomen in het programma. Dhr. Van Rossem (gemeente Ridderkerk) is bij de totstandkoming van deze scan betrokken geweest en licht de uitkomsten graag toe in een bijeenkomst van het platform.

Speerpunt 3: Lucht en Geluid

Het BP noemt de Werkgroep Lucht en Geluid van Wijk West de voorvechters als het gaat om de schermen langs A16. De schermen die er nu staan zijn gekomen op basis van de luchtkwaliteit. Bestaat de kans dat het gat tussen 2 bestaande schermen wordt gedicht? Op welke manier? Het BP vraagt om blijvende aandacht voor de thema's.

De oude diesels van voor 2001 gaan geweerd worden in de grote steden. We zouden in Ridderkerk kunnen opnemen om op termijn een milieuzonering toe te passen in het centrum of op de bedrijfsterreinen, in navolging van Rotterdam.

Reactie Ridderkerk:

Dit speerpunt sluit goed aan bij de doelstellingen van het college en worden in het programma ondergebracht. Bij het deel waar nu nog geen schermen staan, heeft Rijkswaterstaat wel een saneringsplicht. Met welke maatregel Rijkswaterstaat gaat saneren (stil asfalt, scherm, etc.) wordt momenteel uitgezocht. Begin 2016 komt daar uitsluitel over. De verwachting is dat het ontbrekende scherm komt. Een geluidscherm werkt dan ook voor de verbetering van de luchtkwaliteit. Op de industrieterreinen koelen vrachtwagens nu elektrisch. Dit is een verplichting op Veren-Ambacht en wordt verplicht op Cornelisland en Nieuw-Reijerwaard. Oude vrachtwagens wren op de industrieterreinen betekent wat voor de ondernemers, omdat vrachtwagens uit bijvoorbeeld de Oostbloklanden niet voldoen aan deze eisen.

2. De Gemeentelijke Duurzaamheid Index

Het BP ziet de Gemeentelijke Duurzaamheid Index (GDI) als belangrijk instrument voor de monitoring van de doelen uit het komende programma. De GDI wordt jaarlijks opgesteld door een onafhankelijke stichting. De index meet hoe duurzaam elke gemeente is aan de hand van 16 indicatoren, waarvan lucht, energie en CO₂ de meest bruikbare zijn voor dit programma. De vergelijking wordt gemaakt met de gemeente Zeist. Ridderkerk scoort slecht op het aspect groen en natuur, ten opzichte van deze gemeente. Hier kan door Ridderkerk meer op ingezet worden.

Reactie Ridderkerk:

Omdat er bedenkingen zijn bij de inzet van het instrument is dit punt voorgelegd aan de wethouder. In overleg is besloten het instrument niet te gebruiken voor het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma. Bedenkingen zitten met name in de bruikbaarheid van het instrument. Een goede monitoring van CO₂ reductie bijvoorbeeld is erg moeilijk. Reductie door maatregelen uit het programma worden makkelijk teniet gedaan door ontwikkeling in de gemeente (bouw bedrijven Nieuw Reijerwaard) of elders in het land. En de gegevens blijken, bij uitkomst van de Index, al achterhaald (2 jaar oud).

Graag nodigt gemeente Ridderkerk het BP uit om de GDI zelf te volgen en toe te lichten in een vergadering of workshop. De gegevens worden jaarlijks uitgebracht. Belangrijk is wel om Ridderkerk te vergelijken met gemeenten die niet alleen qua formaat gelijk zijn, maar ook qua verstedelijking, mobiliteit, etc.. Op basis van de ervaringen die het BP opdoet, kan de afweging worden gemaakt om de Index in een later stadium wel te gaan gebruiken.

3. Milieuonderwerpen algemeen

Het BP in het kort: komt 5 x per jaar formeel bij elkaar. Er wordt gevraagd en ongevraagd geadviseerd aan het college van b&w. Daarnaast wordt ad hoc op beleids- en uitvoeringsstukken advies uitgebracht. Er komen momenteel jongere leden bij met goede studieachtergronden.

Er is betrokkenheid bij de producten uit het vorige programma, maar vaak moest er op korte termijn gereageerd worden. Het BP wil graag op hoger niveau brainstormen/meedenken over beleid. Ze denkt aan een workshop om dit vorm te geven.

Reactie Ridderkerk:

Er komt op korte termijn een nieuwe ambtelijke contactpersoon voor het BP, vanwege het naderende pensioen van de huidige ambtelijk contactpersoon. Waarschijnlijk wordt dit iemand die inhoudelijk ook meer op de hoogte is van de materie. Dit kan ervoor zorgen dat het BP ook eerder in beeld is en eerder betrokken wordt bij beleidsstukken.

De workshop wordt georganiseerd. Kanttekening is wel dat de uitkomsten niet meer meegenomen kunnen worden in het programma. Maar van beide kanten wordt het gezien als een goed initiatief om gezamenlijke doelen te benoemen.

Bijlage III: Doelenboom